

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології та методики навчання
англійської мови**

Кваліфікаційна робота

**КОМУНІКАТИВНІ ІНТЕНЦІЇ СУФРАЖИСТОК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У
ПУБЛІЧНИХ ПРОМОВАХ ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ**

**Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська
Освітньо-професійна програма “Англійська мова і література”**

**Здобувача другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Бахурчук Марти Марії Ігорівни**

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
кандидат філологічних наук, доцент
Шуляк Ірина Михайлівна**

**РЕЦЕНЗЕНТ:
кандидат філологічних наук, доцент
Слободян Назар Васильович**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНТЕНЦІЇ У ЛІНГВІСТИЦІ	9
1.1 Лінгвістична прагматика в сучасній науці про мову.	9
1.2 Комунікативна інтенція мовця як категорія наукового дослідження	14
1.2.1. Поняття інтенції в лінгвістичній практиці.....	14
1.2.2. Комунікативна інтенція і теорія мовленнєвих актів	23
1.3 Суфражистський рух у Великій Британії: значення, вплив та видатні діячки	29
1.4. Промова як спосіб реалізації комунікативної інтенції мовця.....	33
РОЗДІЛ 2.МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНТЕНЦІЇ У ПРОМОВАХ СУФРАЖИСТОК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	41
2.1 Типи комунікативних інтенцій у промовах суфражисток	41
2.2 Комунікативні інтенції у мовленнєвих актах суфражисток	47
2.3 Мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій суфражисток у публічних промовах	59
2.3.1 Лексико-стилістичний рівень реалізації комунікативних інтенцій	61
2.3.2 Граматичний рівень реалізації комунікативних інтенцій	63
2.3.3 Синтаксичний рівень реалізації комунікативних інтенцій	64
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	71

ВСТУП

Актуальність проблеми. У сучасній лінгвістиці дослідженню комунікативної інтенції дедалі більше приділяється уваги. І це зовсім не випадковість, адже саме комунікативна інтенція є ключовою складовою мовленнєвої діяльності. Під час комунікації інтенція мовця відображає його комунікативну мету, установку та прагнення впливати на адресата. Інтенція визначає вибір мовних засобів та структуру висловлювання. Слід зазначити, що аналіз комунікативних інтенцій є одним із центральних аспектів сучасної прагмалінгвістики, оскільки дозволяє виявити закономірності мовленнєвої взаємодії та пояснити механізми впливу мови на свідомість.

Дослідження комунікативних інтенцій залишається ключовим у контексті аналізу публічних промов. У порівнянні із повсякденним спілкуванням, під час публічного виступу не лише передається інформація, а також формуються суспільні настрої, переконання тощо. В такому випадку комунікативна інтенція мовця виходить за межі індивідуального спілкування та набуває масового та суспільно значущого характеру.

Одними із найвідоміших та найяскравіших публічних промов у яких можна простежити та дослідити мовні інтенції є виступи британських суффражисток початку ХХ століття. Своїми висловлюваннями вони намагалися не лише донести інформацію до населення, але й змінити суспільну думку та залучити до боротьби за права жінок. Досліджуючи комунікативні інтенції у промовах суффражисток можна простежити, яким чином мовленнєві акти та вибір мовних засобів сприяли реалізації ідей суффражистського руху, який згодом поширився далеко за межі Великої Британії.

Також, у наш час активно зростає інтерес сучасної науки до міждисциплінарних досліджень, де мова розглядається як інструмент впливу на суспільство, що ще раз підтверджує актуальність вибраної тематики. Дослідження інтенцій у промовах суффражисток дозволяє поєднати

лінгвістичний аналіз із соціально-історичним контекстом, відкриваючи нові можливості у вивченні ролі мови в суспільних перетвореннях.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі комунікативних інтенцій у промовах суфражисток які діяли на території Великої Британії на початку XX століття. Питання суфражистського руху та боротьби жінок за права неодноразово розглядалися в працях істориків, проте з лінгвістичної точки зору промови суфражисток є майже не дослідженими.

У роботі детально розглядається поняття комунікативної інтенції в контексті публічного дискурсу, виявляються ключові інтенції у виступах учасниць суфражистського руху, а також досліджуються мовні засоби їх реалізації. Такий підхід дозволяє розкрити механізми впливу мови на формування та зміну суспільної думки та громадянську активність.

Об'єктом дослідження є комунікативні інтенції у публічних промовах суфражисток Великої Британії на початку XX століття.

Предметом дослідження є мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток Великої Британії на початку XX століття.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі комунікативних інтенцій у промовах суфражисток Великої Британії початку XX століття та визначенні мовних засобів, за допомогою яких вони реалізуються у публічному дискурсі.

Згідно з метою роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

- проаналізувати основні підходи до вивчення комунікативної інтенції у сучасному мовознавстві;
- визначити місце інтенції у теорії мовленнєвих актів та дослідити її значення у аналізі публічних промов;
- окреслити та охарактеризувати історичні умови виникнення та розвитку суфражистського руху у Великій Британії, виокремивши роль промов як важливого засобу впливу на громадськість;
- з'ясувати типи комунікативних інтенцій у промовах британських суфражисток початку XX століття та описати мовні засоби їх вираження.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було застосовано ряд загальнонаукових та лінгвістичних методів дослідження. Загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, індукція та дедукція, дозволили систематизувати наявні теоретичні концепції комунікативної інтенції та сформулювати узагальнені висновки. Описовий метод забезпечив характеристику мовних явищ у промовах суфражисток, а порівняльно-історичний метод дав змогу врахувати соціально-історичний контекст і порівняти мовні засоби та стратегії впливу у різних публічних дискурсах того періоду.

Серед спеціальних лінгвістичних методів використано мовленнєвоактовий аналіз, що дозволяє виявляти комунікативні наміри мовця у конкретних висловлюваннях, а також прагмалінгвістичний метод, який досліджує способи реалізації цих намірів через мовні засоби. Контекстуальний та інтерпретаційний аналізи застосовані для врахування соціокультурного контексту і розкриття прихованих смислів у промовах. Крім того, лінгвостилістичний аналіз дозволив дослідити мовні та стилістичні засоби, за допомогою яких комунікативні інтенції реалізуються у промовах, а граматико-синтаксичний аналіз – виявити роль структурних елементів у реалізації комунікативних намірів мовця.

Матеріалом дослідження стали публічні промови британських суфражисток Еммелін та Крістабель Панкгерст, Енні Кенні. Для аналізу взято промови, які мали на меті змінити думку суспільства, привернути уваги до проблем жіноцтва тих часів та вплинути на політичні рішення влади. Додатковим матеріалом дослідження стали наукові праці, що висвітлюють питання комунікативної інтенції, мовленнєвих актів, а також історико-соціальні дослідження суфражистського руху у Великій Британії. Цей комплекс джерел дозволив поєднати лінгвістичний аналіз із соціально-історичним контекстом, що забезпечило комплексний підхід до вивчення комунікативних інтенцій у промовах суфражисток.

Теоретичне значення. Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні знань про комунікативну інтенцію, лінгвістичну прагматику та

теорію мовленнєвих актів. Аналіз промов суфражисток дозволяє визначити роль мовленнєвих актів у реалізації комунікативних намірів, демонструє, яким чином мовні та стилістичні засоби впливають на аудиторію. Дослідження також робить внесок у вивчення історії англійської мови та публічних виступів, показуючи, як мовлення використовувалося задля впливу на громадськість.

Практичне значення. Отримані результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні лінгвістики, риторики тощо., для ілюстрації конкретних прикладів реалізації комунікативних інтенцій у публічних виспуках. Вони також корисні для підготовки фахівців у галузі міжкультурної комунікації та журналістики, оскільки демонструють мовні стратегії впливу на аудиторію. Крім того, результати дослідження можуть бути застосовані у сучасному аналізі публічних виступів, зокрема для оцінки ефективності використання мовних засобів у формуванні суспільної думки.

Структура кваліфікаційної роботи. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано матеріал і методи, наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, а також подано відомості про апробацію роботи.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади прагматики мовлення, проаналізовано сутність поняття комунікативної інтенції як однієї з ключових категорій сучасного мовознавства, а також простежено взаємозв'язок прагматики з когнітивними, соціальними та культурними аспектами комунікації. Висвітлено історичні передумови формування жіночого публічного дискурсу та проаналізовано роль промов суфражисток, у розвитку суспільної свідомості.

У другому розділі проаналізовано комунікативні інтенції та типологію мовленнєвих актів у промовах британських суфражисток початку XX століття, зокрема виступах Еммелін та Крістабель Панкгерст та Енні Кенні. Розглянуто основні типи інтенцій – інформативні, експресивні, аргументативні, емоційно-експресивні та інші, визначено їхню роль у формуванні прагматичної структури

публічного дискурсу. Простежено взаємодію різних типів мовленнєвих актів, що забезпечує поєднання інформативного, емоційного, мобілізаційного та інституційного компонентів комунікації. Детально проаналізовано мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій на лексико-стилістичному, граматичному та синтаксичному рівнях, які формують потужний персуазивний потенціал промов і сприяють ефективній реалізації політичних та соціальних цілей суфражистського руху.

У висновках узагальнено результати дослідження, визначено особливості реалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток Великої Британії, окреслено їх прагматичний потенціал і вплив на формування суспільної думки. З'ясовано, що реалізація комунікативних інтенцій у публічних промовах суфражисток є комплексним процесом, у якому поєднуються прагматичні, когнітивні та мовні чинники. Підтверджено, що мова публічних виступів виконує функцію потужного інструменту комунікативного впливу.

Список використаних джерел налічує 70 позицій, серед яких наукові праці з лінгвістики, прагматики, риторики, гендерних студій тощо.

Апробація результатів дослідження. Головні аспекти магістерської роботи обговорювалися під час двох всеукраїнських конференцій: X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених “Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем” (16 жовтня 2025 р.); XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців “Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації” (14 листопада 2025 р.)

Публікації:

1. Бахурчук М. Типи мовленнєвих актів у промовах суфражисток Енні Кенні та Еммелін Панкгерст. Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов : матеріали X Всеукраїнської науково - практичної конференції молодих учених “Мовна комунікація і

- сучасні технології у форматі різнорівневих систем”, м. Дніпро, 2025. С. 12–14.
2. Бахурчук М. Комунікативні інтенції у промовах суфражистки Мілісент Фосетт. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник студентських наукових робіт XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих науковців, м. Житомир, 2025. С. 19–21.

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНТЕНЦІЇ У ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Лінгвістична прагматика в сучасній науці про мову

Лінгвістична прагматика як окрема галузь мовознавства розвинулася відносно нещодавно, однак вже має важливу роль у сучасній лінгвістиці. Вона охоплює різні галузі науки, зокрема як філософія мови, соціологія, психологія тощо. Така взаємодія з іншими науковими напрямками свідчить не лише про значущість прагматики як науки, але й про її великий потенціал для подальших досліджень [15, с.24]. Вона дозволяє глибше зрозуміти не тільки мовні процеси, але й те, як вони пов'язані з іншими аспектами людської діяльності та соціальної взаємодії. Проте, незважаючи на зростаючу роль прагматики, дослідження показують, що вона ще не є остаточно сформованою галуззю знань. Її межі залишаються розмитими, об'єкти вивчення часто нечітко визначені, а методи та інструменти аналізу ще не мають усталеного вигляду [2, с.250].

Також, термінологічний апарат прагматики ще знаходиться в процесі розвитку. Відсутність єдиних визначень і чітко встановлених понять ускладнює міждисциплінарні комунікації. Враховуючи ці фактори, дослідження, які спрямовані на визначення меж, структури проблемного поля лінгвістичної прагматики, є надзвичайно важливими. Проведення нових досліджень дозволить закласти основи для подальшого розвитку цієї галузі і підвищити її ефективність [4, с.31].

На даний момент прагматика ще не є цілісною та структурованою дисципліною. Також,серед науковців тривають дискусії щодо її меж, основних понять і термінів [3, с.30]. Досі у науковій спільності присутні суперечності про те, чи варто вважати прагматику єдиною дисципліною, чи вона є сукупністю різних напрямів,проте із власними підходами [66].

Науковці виділяють кілька основних напрямів лінгвістичної прагматики, кожен із яких зосереджений на різних аспектах мовної взаємодії, враховуючи

соціальний, культурний і міжкультурний контексти використання мови. Одним із таких напрямків є соціопрагматика. Даний напрям вивчає соціально-культурні умови, які впливають на використання мовних ресурсів, зокрема, як соціальний статус, соціальні норми визначають вибір мовних форм. Завдяки цьому напрямку можна проаналізувати як соціальні фактори, такі як вік, стать, професія чи місце проживання, впливають на стиль і форму мовлення [4, с.30].

Контрастивна прагматика порівнює мовні дії в різних мовах. Зокрема як культурні, соціальні та мовні особливості визначають різницю в комунікаційних стратегіях. Вона досліджує, як одні й ті ж мовні акти можуть по-різному реалізовуватися в різних мовах, що допомагає глибше зрозуміти відмінності в мовних структурах [4, с.30].

Міжкультурна прагматика фокусується на дослідженні культурних відмінностей у вираженні значень, тому є важливою для аналізу взаємодії між представниками різних культур. Вона допомагає розкрити, як різні культури можуть по-різному трактувати мовні акти, вирази ввічливості, прояви емпатії чи неприязні, що особливо актуально в умовах глобалізації та міжнародної комунікації [4, с.30].

Інтермовна прагматика займається дослідженням формування прагматичної компетенції у процесі вивчення іноземних мов. Вона зосереджена на тому, як іноземні мовці здобувають навички, необхідні для правильного інтерпретування і використання мовних форм у різних комунікативних контекстах, а також як відмінності між рідною та іноземною мовами можуть впливати на їхній прагматичний розвиток [4, с.30;51].

В окремих теоретичних підходах ці галузі об'єднуються під спільним поняттям лінгвістичної прагматики, що дає можливість аналізувати мовні акти в їхньому широкому соціокультурному контексті. Однак через таку багатовекторність і розмитість меж лінгвістичної прагматики, науковці зазначають, що вона включає все те, що не охоплюється семантикою чи синтаксисом. Іншими словами, прагматика займається всіма аспектами мовної

діяльності, які не можна повністю пояснити через значення слів або граматичну структуру [4, с.30].

З огляду на багатогранність і динамічність розвитку лінгвістичної прагматики, можна сказати, що кожен новий етап розвитку мовознавства вимагає переосмислення підходів, методів, класифікацій тощо [2, с.250]. Це особливо стосується прагматики, оскільки її теоретичні основи і методологічні підходи постійно змінюються в контексті сучасних наукових досліджень. Тому прагматика як науковий напрямок постійно вдосконалюється та адаптується до нових вимог, змінюючи своє трактування залежно від того, які питання та аспекти мовної комунікації виявляються актуальними у той період.

У 1960–1970-х роках, під впливом ідей Л. Вітгенштейна, основна увага в прагматичних дослідженнях була зосереджена на таких ключових поняттях, як індексальність, тобто залежність значення мовного вираження від конкретної ситуації мовлення, референція - зв'язок між мовним знаком і його позначенням у дійсності та контекстуальна варіативність значення. Ці дослідження відображали прагнення зрозуміти, яким чином значення мовного висловлення може змінюватися залежно від ситуації його вживання, ролі мовця та адресата, місця й часу комунікації [2, с.250;3, с.30-31].

Однак наприкінці цього періоду відбуваються певні зміни. У 1970–1980-х роках прагматика починає функціонувати як самостійна галузь мовознавства, що вивчає не просто значення, а змістовне й функціональне наповнення мовних одиниць у процесі їхнього вживання. З'являється нова дослідницька проблематика, яка охоплює мовленнєві акти, неконвенційні форми мовленнєвої взаємодії, зокрема – іронію, натяк, мовчання тощо, а також моделі інтерпретації, які застосовують учасники комунікативного процесу [4, с.30-31].

У другій половині 1980-х – на початку 1990-х років прагматика виходить за межі суто мовленнєвої ситуації й інтегрується в дискурсивну парадигму. Це означає, що об'єктом вивчення стає не лише мовлення як акт, а й ширші процеси комунікативної динаміки, включно з формуванням значення, інтерпретацією тексту та роллю соціокультурного контексту. У цей період

актуалізується вивчення взаємозв'язку між мовними формами та їх носіями [4, с.30-31].

Особлива увага приділяється таким аспектам, як мовленнєві наміри, невиражене значення, прагматичні передумови комунікації, а також ефективність мовленнєвої взаємодії в конкретному дискурсивному середовищі. Надалі ці дослідження починають проводитися в межах когнітивної лінгвістики, соціолінгвістики, антропології, психології спілкування тощо [31;52].

Таким чином, прагматика набуває статусу універсального інструменту для аналізу мови як цілісного соціокультурного феномена, що функціонує в реальному світі – у конкретному часі, просторі, серед конкретних людей і для досягнення конкретних цілей [4, с.30-31].

Структура лінгвістичної прагматики постійно змінюється, і кожна така трансформація супроводжується намаганнями окреслити межі її проблемного поля. Одну з таких спроб зробили дослідники Й. Мешлер та А. Реб, які в 1990 році уклали енциклопедичний словник з прагматики, що стало значним досягненням у систематизації знань у цій галузі. У праці вони запропонували структурну схему проблемного поля прагматики, що враховує психолінгвістичні та соціолінгвістичні виміри мовлення [2, с.251].

При цьому дослідники апелюють до ідеї Н. Хомського про розмежування мовної компетенції і її втілення у мовленні. На основі цього поділу дослідники Мешлер і Реб запропонували розділити прагматику на “лінгвістичну” та “нелінгвістичну”. Перша мала б вивчати мовні значення та прагматичні маркери, які безпосередньо інтегровані в граматичну структуру, а друга – охоплювати соціальні, психологічні та культурні чинники, що впливають на мовне вживання, але виходять за межі формальної системи мови [4, с.31].

Однак у подальшому розвитку прагматики цей підхід був підданий критиці з боку інших науковців. Основним аргументом стало те, що жорстке розмежування “лінгвістичного” і “нелінгвістичного” є штучним [4, с.31].

Сучасна лінгвістична прагматика, що активно розвивається з кінця 1980-х – початку 1990-х років, вивчає мовну взаємодію в усьому спектрі її умов. Її ключова мета це визначити найефективніші способи використання мови для досягнення бажаного впливу на співрозмовника чи аудиторію, враховуючи всі важливі чинники [4, с.32].

Сьогодні існує кілька основних напрямів у цій галузі. Серед найвідоміших – підхід, що спирається на теорію мовленнєвих актів Дж. Остіна, Дж. Серля, Т. ван Дейка і тд. Інший напрям досліджує мовленнєві правила та конвенції, започатковані Г. Грайсом, Дж. Лічем, Е. Гофманом. Третій фокусується на знаннях та інтерпретаційних потребах учасників комунікації, тісно переплітаючись із когнітивною та психолінгвістикою [4, с.32;51].

Незважаючи на численні дослідження, питання щодо меж і об'єкта прагматики залишаються відкритими. Це пов'язано зі зростанням обсягу досліджень комунікативної лінгвістики, зокрема з включенням до неї дискурсу та мовленнєвих жанрів [31].

Лінгвістична прагматика тісно пов'язана з різними гуманітарними науками, такими як комунікативна лінгвістика, семантика, синтаксис, соціо-, психо- та етнолінгвістика, а також лінгвосеміотика. Це призводить до неоднорідності її термінології, яка перетинається з поняттями інших галузей, ускладнюючи визначення ключових проблем і одиниць аналізу [3, с.32-33;65].

Адаптуючи концепцію Джекоба Мея, пропонується класифікація прагматики на мікропрагматику, макропрагматику, мегапрагматику та прагматику комунікативних девіацій. Мікропрагматика вивчає функціонування мовних одиниць у процесі спілкування, охоплюючи суб'єктивне забарвлення лексики та граматики, дискурсивні маркери, імплікації, пресупозиції, інференції, референцію, анафору, модальність, дейксис, жанри та мовленнєві акти [2, с.252;3, с.33-34].

Макропрагматика зосереджується на міжособистісному рівні комунікації, виходячи за межі окремих мовленнєвих актів і охоплюючи цілісні процеси

спілкування. Вона досліджує інтенціональність, емпатію та точку зору учасників, що дозволяє глибше зрозуміти вплив суб'єктивних аспектів на вибір мовних засобів і стратегій. Також у рамках макропрагматики вивчаються стратегії та тактики спілкування, правила комунікації та прагматика ввічливості, а також контекст, включаючи стиль, тональність та атмосферу мовлення [2, с.252;3, с.34].

Мегапрагматика досліджує вплив широкого соціального контексту, зокрема культурних, історичних, політичних та економічних факторів на комунікативні акти та дискурси. Вона вивчає, як культурні норми формують стилі спілкування та невербальну поведінку, як історичні події впливають на мовні норми та національну ідентичність, а також як глобальні тенденції, такі як міжкультурна комунікація та розвиток цифрових технологій, змінюють способи нашої взаємодії [2, с.252;3, с.34-35].

Отже, лінгвістична прагматика є достатньо новою, але вже важливою галуззю мовознавства, яка активно розвивається, ґрунтуючись на основі різних наук, зокрема лінгвістики, філософії, соціології, психології тощо. Незважаючи на її зростаюче значення, прагматика ще не має чітко усталеної структури, меж і термінології. Серед основних напрямів прагматики виділяють соціопрагматику, контрастивну, міжкультурну та інтермовну прагматику.

1.2 Комунікативна інтенція мовця як категорія наукового дослідження

1.2.1. Поняття інтенції в лінгвістичній практиці

Інтенція як термін увійшов до лінгвістики зі схоластичної філософії. У філософії із ним були пов'язані такі поняття як “намір”, “мета” тощо. У “Антології середньовічної думки” це поняття трактується як свідомо здійснений намір спрямований на досягнення певного результату [20, с.494].

Австрійський філософ Франц Brentano відіграв ключову роль у формуванні поняття інтенціональності. Він систематизував це поняття, визначаючи інтенціональність як базову характеристику свідомості – її внутрішню спрямованість на певний об'єкт [56, с.128].

На думку дослідника, жодне психічне явище не існує без об'єкта, на який воно скеровується. Наприклад, коли людина когось любить, ця любов завжди спрямована на конкретного індивіда; так само ненависть, сум, радість або надія завжди мають свій об'єкт. Таким чином, кожне переживання, яке належить до сфери свідомого, є інтенційним за своєю природою [20, с.494-495].

Ідеї Brentano отримали подальший розвиток у працях німецького філософа Едмунда Гуссерля. Він розширив трактування інтенціональності, розглядаючи як форму вияву свідомості загалом, включаючи мовлення. У своїй концепції Гуссерль акцентував увагу на подвійному розумінні інтенції. З одного боку, він виділяв інтенцію значення як таку, що надає висловлюванню смисл, тобто формує його змістову структуру [53, с.215]. З іншого боку, він розрізняв інтенцію здійснення, яка безпосередньо пов'язана з актом реалізації цього висловлення в конкретному контексті і дає змогу судити про його істинність або хибність. Така диференціація дала змогу точніше аналізувати не лише мову як інструмент комунікації, а й саму природу людської свідомості, її здатність осмислювати та описувати реальність [20, с.494-495].

Зазначене вище розуміння інтенції як ключового чинника мовленнєвої діяльності отримало подальший розвиток у лінгвістичному та філософському дискурсі XX століття. Особливу роль у цьому процесі відіграли представники аналітичної філософії, зокрема Джон Остін, Герберт Пол Грайс та Джон Серль.

У своїх працях вони запропонували нові підходи до інтерпретації мовлення, розробивши концепцію іллокутивного акту – дії, яку мовець виконує за допомогою мовного висловлення. У межах цієї теорії поняття “інтенція” було введено як центральна категорія для пояснення прагматичної сутності мовлення. Відтак мовний акт почав розглядатися не лише як передача інформації, а як вияв інтенціональної поведінки, скерованої на досягнення певної комунікативної мети [20, с.495].

У філософському осмисленні інтенції особливе місце посідає класифікація актів інтенційності, яку започаткували ще середньовічні схоласти. Йдеться про виокремлення двох рівнів інтенціональної діяльності: *intentio prima*

та *intentio secunda*. Перший рівень, *intentio prima*, стосується безпосереднього пізнавального акту, що спрямований на зовнішній об'єкт або явище, з яким мовець взаємодіє на когнітивному рівні. Цей тип інтенції фіксує спрямованість свідомості на реальний світ тобто, на об'єкти, події чи ситуації, які мовець прагне описати або осмислити [20, с.494].

Другий рівень, *intentio secunda*, передбачає рефлексивний, самоспрямований характер мислення. У цьому випадку суб'єкт пізнання звертає увагу вже не на зовнішні об'єкти, а на власні ментальні процеси, осмислюючи зміст свого мислення, його логіку та цілі. Така інтенція набуває особливого значення в контексті мовлення, адже вона пов'язана з внутрішньою мотивацією мовця, його особистими настановами, оцінками та емоційними станами [20, с.494].

Обидва типи інтенційності як зовнішня, так і внутрішня, мають визначальний вплив на структурування мовленнєвого акту. Вони демонструють, що будь-яке висловлення виникає не лише як реакція на зовнішній світ, але й як вияв складного внутрішнього процесу – усвідомлення, аналізу, оцінки, тобто інтеграції когнітивних і комунікативних мотивів. Таким чином, інтенція постає як багатовимірне явище, що об'єднує в собі зовнішні цілі комунікації та внутрішній простір мовної свідомості.

Комунікативна інтенція як поняття виникає на основі філософських та логіко-психологічних ідей. Вона функціонує як багаторівнева одиниця, що має семантичне навантаження й формується крізь конкретні граматичні та синтаксичні конструкції [23, с.60-61].

Згідно з поглядами мовознавців І. Вихованця та К. Городенської, граматичні категорії мають дуалістичну природу, що зумовлена специфікою мовного знака як двоєдиного утворення. Мовний знак, за цією концепцією, одночасно виконує дві функції – він є носієм змісту та засобом його матеріального вираження [23, с.60].

Саме така двовимірна характеристика знака дозволяє розглядати граматичні категорії не лише як абстрактні поняття, а як реальні мовні одиниці,

які мають чітке структурне втілення у системі мови. Виходячи з цього, інтенцію доцільно трактувати не лише як когнітивну або психологічну сутність, що формує намір мовця, а і як категоріальну одиницю, здатну реалізовуватись через відповідні мовні засоби на різних мовних рівнях [9,с.175;23, с.60-61].

У цьому контексті категорія інтенції визначає не лише внутрішній комунікативний намір мовця, а й форму мовного висловлення, його прагматичну спрямованість, а також забезпечує функціональну узгодженість між змістовою стороною мовлення і його формально-граматичним вираженням. Іншими словами, інтенція виступає тією міжрівневою категорією, яка інтегрує когнітивний, граматичний і прагматичний аспекти мовлення, формуючи його як цілісну комунікативну одиницю [23, с.61-62].

Сучасна граматична теорія тлумачить категорію як структуру, що охоплює сукупність значень. Це дозволяє об'єднати формально-граматичні параметри з функціональними особливостями мови. Когнітивно-дискурсивний підхід додає ще одну площину аналізу – як мовні форми виражають ментальні структури, досвід та наміри індивіда. У цьому розумінні граматики постає як гнучка система, що реагує на зміст, контекст і прагматичні цілі [23, с.61-62;56, с.127-128].

Незважаючи на різноманітність підходів, визначення синтаксичної категорії залишається неоднозначним. Дослідники пропонують класифікації за граматичними формами, синтаксичними функціями або навіть конструктивними одиницями. Усі ці класифікації дозволяють виокремити базові категорії, як-от модальність, предикативність чи комунікативна установка, тобто ключові елементи синтаксичної організації [23, с. 62].

Дослідниця І. Попова пропонує ширше бачення граматичної категорії, включаючи в неї не лише абстрактні значення, а й взаємозв'язки між мовними елементами, їх парадигматичні та синтагматичні характеристики [21, с.116]. Вона також розглядає такі одиниці, як модель, зв'язок і синтаксичний елемент, що мають пояснювальну функцію в межах синтаксису [23, с.62]. Для того щоб певне мовне явище вважалося категорією, воно повинно мати стабільну

семантику, формальне вираження та опозиційність. Комунікативна інтенція задовольняє цим вимогам, оскільки реалізується через висловлення різних типів – розповідних, спонукальних, питальних, що поєднуються на основі спільної цільової установки. Це дає підстави розглядати інтенцію як універсальну категорію граматичного порядку [23, с. 62-63].

Іntenція розглядається як концептуальна структура, що забезпечує смислотворення мовлення на основі цілеспрямованого комунікативного наміру. Вона виступає фундаментальним чинником, який визначає не лише зміст висловлення, але й його функціональну спрямованість та емоційно-психологічне забарвлення.

Іntenція виступає ключовим елементом, який не лише забезпечує смислову повноту висловлювання, а й відображає психоемоційний стан, мотиваційні чинники, світоглядну та соціальну позицію комуніканта. Вона є рушієм комунікації, що перетворює внутрішній задум у мовленнєву дію, опосередковуючи вербалізацію досвіду, емоцій, оцінок та знань [22, с.452-453].

У межах функціонально-категоріального підходу все більше уваги приділяється вивченню міжрівневих мовних категорій, що не обмежуються рамками лише одного мовного рівня, а інтегрують формальні та функціональні властивості. Зокрема, як підкреслює дослідниця Н. Костусяк, такі категорії, як модальність чи валентність, мають комплексну природу: вони одночасно стосуються синтаксичних, морфологічних та семантичних аспектів мови, реалізуючи функціональні параметри комунікації [23, с.66;11, с.116].

До таких міжрівневих категорій належить і інтенція. Вона має здатність проявлятися на різних мовних рівнях – у лексиці, у морфології, а передусім у синтаксисі, який виступає основним інструментом організації мовлення відповідно до комунікативної мети. Саме через синтаксичну структуру висловлення реалізуються інтенційні стратегії мовця: наприклад, твердження, питання, спонукання, гіпотеза тощо.

Унаслідок цього формується складна система інтенційних маркерів, які забезпечують адекватність, точність, ефективність та виразність мовленнєвого

акту. Така система охоплює як мовні засоби, так і паралінгвістичні чинники, що в сукупності створюють інтенційну структуру висловлювання – як смислову, так і структурно-функціональну [21, с.116-117].

Таким чином, комунікативна інтенція є цілісною мовною категорією, яка відображає інтелектуальні, емоційні та комунікативні процеси суб'єкта мовлення. Залежно від контексту й типу дискурсу вона може набувати різних форм: модально-комунікативних, суб'єктивно-модальних або дискурсивно-жанрових, що реалізуються через специфічні лексико-синтаксичні конструкції [21, с.116-117].

У сучасному мовознавстві термін “інтенція” трактується по-різному, що пов'язано з багатовекторністю його інтерпретацій у межах лінгвістичного дискурсу. Визначено кілька основних напрямів дослідження цього поняття, кожен з яких акцентує на специфічних аспектах інтенційної природи мовлення. Серед них можна назвати психолінгвістичний, прагматичний, граматичний, соціолінгвістичний тощо [24, с.44-45].

У психолінгвістичному аспекті інтенція розглядається як мотиваційна основа комунікативного акту. Вона пов'язана з індивідуальними намірами, установками, волею мовця, тобто відображає його мовленнєвий задум. Як зазначає дослідниця Н. Формановська, інтенція є формою психічного стану людини, що має тісний зв'язок із емоційністю, оцінними судженнями, ставленням до змісту повідомлення, мовця і комунікативної ситуації загалом [23, с.18-19].

Мовна реалізація інтенції охоплює як лексичний рівень, так і дискурсивний. Мовознавиця О. Селіванова інтерпретує інтенцію як провідну силу свідомості, що визначає ідейно-стратегічну основу мовлення: від вибору стилю до способів його реалізації. Таким чином, мовленнєва поведінка мовця, його тактика й комунікативна стратегія безпосередньо залежать від інтенції [23, с. 19].

У межах когнітивного підходу до аналізу мовленнєвої діяльності інтенція постає як базова ментальна одиниця, що є відправною точкою комунікативного

процесу. Вона розглядається як першооснова, без якої неможливе формування осмисленого мовленнєвого висловлювання. Інакше кажучи, інтенція – це своєрідний імпульс або внутрішній поштовх, що активізує пізнавальні й мовленнєві механізми суб'єкта мовлення ще до початку вербального оформлення думки.

Цей внутрішній процес має психологічне підґрунтя й формується на довільному або підсвідомому рівні, залежно від характеру ситуації та особливостей мовця. Він передує всім іншим етапам комунікації, таким як добір мовних одиниць, побудова синтаксичних конструкцій або визначення прагматичного контексту. У цьому контексті інтенція функціонує як превербальний акт, ментальна установка, що визначає напрямок і логіку мовленнєвої поведінки мовця відповідно до його цілей, мотивів і намірів [21, с.116-117].

Іntenція мовця, тобто його комунікативний намір, може мати різний рівень усвідомленості. У деяких випадках вона є повністю усвідомленою: мовець чітко розуміє, чого саме хоче досягти у спілкуванні, і свідомо формулює свою мету. Наприклад, це може бути прагнення переконати співрозмовника, викликати певні емоції або отримати конкретну інформацію. В інших випадках інтенція формується на підсвідомому рівні. Тоді мовець діє інтуїтивно, не замислюючись глибоко над тим, як саме він буде висловлення чи яких цілей хоче досягти [61].

Проте, незалежно від того, наскільки усвідомленою є ця інтенція, вона завжди виконує функцію певного вектора або орієнтира, що визначає напрям мовленнєвої діяльності. Саме інтенція впливає на вибір мовних засобів: лексики, синтаксичних конструкцій, а також на застосування тих чи інших прагматичних стратегій. Усе це спрямоване на те, щоб мовець досяг бажаного ефекту в процесі комунікації [21, с.116-117].

Відомий український лінгвіст Ф. Бацевич у своїх працях розглядає інтенцію як складне, багатокомпонентне утворення, що поєднує в собі як раціональні, так і інтуїтивні елементи. За його переконанням, інтенція охоплює

два взаємопов'язані виміри. На перший погляд це свідомо сформований намір мовця вплинути на ситуацію, адресата чи хід комунікативної події за допомогою мовлення. З іншої точки зору це неусвідомлена, глибинна потреба у вербалізації внутрішнього змісту, яка виявляється інтуїтивно, без попереднього аналізу або рефлексії [19, с.23].

Раціональний аспект інтенції передбачає цілеспрямованість і прагматичну орієнтацію мовця, який свідомо добирає мовні засоби для досягнення певного комунікативного ефекту, інформування, впливу, переконання, залучення до дії тощо. Натомість інтуїтивний вимір свідчить про інстинктивний характер мовленнєвої активності, коли мовлення реалізується як спонтанне виявлення внутрішнього психоемоційного стану або когнітивної потреби в комунікації [19, с.23].

Ця дуалістична природа інтенції, свідчить про її складну організацію та глибоку вкоріненість у когнітивних процесах людини. Інтенція не лише формує основу комунікативного акту, а й відображає взаємодію свідомих і несвідомих механізмів мовленнєвої поведінки. Таким чином, вона є не лише функціональним інструментом спілкування, а й виявом ментальної активності, що поєднує раціональне мислення, емоційну сферу та соціокультурний досвід мовної особистості.

Когнітивна лінгвістика, яка вивчає мовлення як прояв пізнавальної діяльності, розглядає інтенцію як специфічну форму спрямованості свідомості на ті чи інші об'єкти зовнішнього чи внутрішнього світу. Ця спрямованість проявляється у прагненні суб'єкта сконструювати мовне повідомлення, що відповідатиме його внутрішньому стану, меті чи реакції на певну подію [23, с.19]. У результаті, мовлення організується відповідно до модально-інтенційних синтаксичних конструкцій, які відображають не лише логічний зміст висловлювання, а й його емоційно-оцінний, вольовий та прагматичний аспекти [19, с.21-22].

Прагматичне розуміння комунікативної інтенції спирається насамперед на її функціональне значення у процесі мовленнєвої взаємодії. У цьому підході

інтенція розглядається не як абстрактне ментальне утворення, а як практичний інструмент реалізації комунікативних цілей. Іntenція виступає своєрідним містком між внутрішнім задумом комуніканта та мовною системою, яка надає засоби для його вираження [19, с.22].

У цьому контексті інтенція постає як базова когнітивно-комунікативна одиниця, що забезпечує смислову цілісність висловлення і визначає його комунікативну спрямованість. Завдяки інтенції мовлення набуває цілеспрямованості, адже кожен мовленнєвий акт виконується з певною метою: повідомити інформацію, переконати, спонукати до дії, висловити емоцію або ж встановити й підтримати соціальні зв'язки. Таким чином, інтенція стає невід'ємною складовою мовного акту, без якої комунікація була б позбавлена змістової глибини та соціального виміру. У прагматичній парадигмі це означає, що мовлення є не лише передачею структурованої інформації, а й спосіб впливу на свідомість адресата, ключовий механізм соціальної взаємодії.

Соціолінгвістичний підхід до аналізу комунікативної інтенції зосереджується на вивченні того, як соціальні чинники впливають на формування та реалізацію мовленнєвих намірів. Такий підхід передбачає, що інтенція мовця не виникає ізольовано від соціального контексту, а формується під впливом різноманітних зовнішніх обставин. До таких чинників належать соціальний статус мовця та адресата, вік, стать, професійна приналежність, рівень освіченості, культурне середовище, а також характер міжособистісних стосунків між учасниками комунікації [23, с.95].

У цьому контексті інтенція розглядається не як стала, універсальна одиниця, яка в усіх випадках проявляється однаково, а як змінна, варіативна величина. Таким чином, у межах соціолінгвістичного підходу комунікативна інтенція трактується як динамічне явище, що відображає гнучкість мовленнєвої поведінки людини у соціумі [20, с.494-495].

У таких ситуаціях реалізація інтенції зумовлюється не лише індивідуальним комунікативним наміром мовця, а й соціальними параметрами, такими як статусно-рольова ієрархія між учасниками комунікації, їхні гендерні

характеристики, приналежність до певного регіону, культури чи соціальної групи. Наприклад, один і той самий мовленнєвий акт – прохання, вибачення чи наказ – може мати різні формально-мовні втілення залежно від того, хто говорить, до кого він звертається, і в яких умовах відбувається комунікація [20, с.496-497].

У цьому контексті комунікативна інтенція постає не лише як індивідуальне виявлення волі, а й як соціально опосередкована одиниця, яка проходить крізь фільтр суспільних очікувань. Її реалізація залежить від культурно-ціннісних орієнтирів певної історичної епохи, від мовних і немовних норм, які сформовані в межах конкретного суспільства. Таким чином, соціолінгвістичне трактування інтенції дозволяє простежити, як соціальні структури та культурні контексти формують мовленнєві наміри і визначають, які з них є прийнятними або очікуваними у тій чи іншій ситуації [19, с.25-26].

Отже, інтенція є багатовимірним поняттям, що має глибоке філософське коріння. Вона постає як свідомий або підсвідомий намір мовця, спрямований на досягнення певної комунікативної мети, та проявляється на різних мовних рівнях зокрема на лексичному, морфологічному, синтаксичному. Інтенція об'єднує когнітивні, прагматичні та граматичні аспекти мовлення, забезпечуючи смислову повноту висловлювання і відображаючи мотиваційні, емоційні та соціальні чинники. Завдяки своїй здатності інтегрувати внутрішній задум і зовнішню мовленнєву реалізацію, інтенція розглядається як міжрівнева мовна категорія, що є ключовою для розуміння природи мовної комунікації.

1.2.2. Комунікативна інтенція і теорія мовленнєвих актів

Проблема визначення категоріального статусу комунікативної інтенції вимагає більш комплексного підходу, ніж просто лінгвістичний аналіз, оскільки цей феномен виявляється на перетині різних галузей знань. Саме тому для його глибокого розуміння необхідно залучити міждисциплінарний підхід, який поєднує не тільки лінгвістичні, а й філософські аспекти мовної діяльності. Оскільки інтенція не є лише лінгвістичною категорією, а також важливим

елементом процесу мислення і виявлення намірів мовця, її трактування потребує врахування філософських концептів, які дозволяють глибше зрозуміти, як мовне вираження пов'язане з когнітивними процесами [23, с.24].

Як зазначав дослідник О. Потебня, зв'язок граматичних і філософських концептів є природним, оскільки мовне вираження є не лише технічним інструментом для передачі думок, а й визначає спосіб, яким формується і реалізується мислення. Потебня підкреслював, що мова та мислення перебувають у тісній взаємодії, і якість мислення не може бути зрозуміла без врахування того, як вона виражається через мовні одиниці [20, с.494;23, с.24].

К. Жоль, у свою чергу, звертає увагу на необхідність аналізу метамовного рівня та філософських вимірів лінгвістики, коли мова йде про визначення та аналіз мовних категорій [19, с.29]. Згідно з її точкою зору, щоб адекватно трактувати категорії, пов'язані з інтенцією, треба вийти за межі звичайного лінгвістичного підходу і звернутися до більш глибоких, метафізичних аспектів, які визначають смислове навантаження мовних форм. Тільки так можна досягти більш повного розуміння того, як інтенція реалізується через мову [23, с.24].

Таким чином, проблема визначення категоріального статусу комунікативної інтенції вимагає інтеграції знань з різних наукових сфер. Лише через залучення філософії, психології та когнітивної науки можна отримати цілісне уявлення інтенцію та її роль у мовній діяльності [23, с.24].

У цьому контексті теорія мовленнєвих актів займає особливе місце, оскільки, хоча вона є частиною лінгвістичного аналізу, її основи глибоко вкорінені у філософії мови.

Даним дослідженням передували роботи дослідників Е. Бенвеніст та Л. Вітгенштейн. Важливою була концепція В. фон Гумбольдта, який вперше вказав на важливість сприйняття мови як діяльності, яка є безперервною та творчою взаємодією між духом і звуком. Гумбольдт підкреслював, що мова не є статичним відображенням реальності, а є процесом, що постійно формується та адаптується в процесі комунікації. Саме завдяки його роботам у лінгвістиці

набули популярності динамічні підходи до вивчення мови, що зокрема включають поняття дії та акту як методологічні інструменти для аналізу мовних явищ [23, с.25].

Визначальним аспектом теорії мовленнєвих актів є твердження, що базовою одиницею комунікації є не речення, а мовленнєвий акт, тобто інтенційно насичене висловлення, яке може бути виражене через констатацію, запит, наказ чи інші форми вираження наміру [59]. У своєму дослідженні Дж. Остін в праці “How to Do Things with Words” пропонує трирівневу модель мовленнєвого акту, яка включає три основні компоненти: локуацію (вимова або фонетичне оформлення висловлення), ілокуацію (комунікативну мету, інтенцію мовця) та перлокуацію (вплив на адресата) [6, с.30;10, с.29].

Ця модель дозволяє детально розглянути взаємодію між мовцем та адресатом, підкреслюючи, що мовлення є не лише передачею інформації, але й актом взаємодії, де мовець визначає зміст і мету висловлення, а також організовує його вплив на співрозмовника [23, с.25].

У лінгвістичній енциклопедії мовленнєвий акт визначається як мінімальна одиниця вербальної комунікації, яка організована інтенційно та ситуативно і супроводжується відповідними діями мовця [59]. Це означає, що мовленнєвий акт не є просто механічною акцією, а включає цілеспрямовані дії, де кожне висловлення має певну мету, намір або контекст, який визначає його значення [23, с.25-26].

Мовленнєві акти зазвичай поділяють на іллокутивні, перлокутивні та пропозиційні. Іллокутивні акти – це висловлювання, за допомогою яких мовець передає свій комунікативний намір і прагне переконатися, що адресат його зрозумів. На відміну від перлокутивних актів, основна мета іллокутивного акта полягає не у впливі на стан чи поведінку співрозмовника, а у вираженні самого наміру [55, с.386]. Водночас іллокутивні акти часто мають на меті досягнення певного перлокутивного ефекту: повідомлення чи ствердження факту можуть переконати співрозмовника, а питання, прохання чи наказ спонукають до конкретної вербальної або поведінкової реакції [13, с.11;63].

Хоча деякі дослідники вважають, що кожен іллокутивний акт пов'язаний з певним перлокутивним ефектом, теорія мовленнєвих актів підкреслює, що іллокутивний акт сам по собі не тотожний перлокутивному; він може викликати ефект, але це не обов'язково [16, с.92]. Перлокутивний акт передбачає вплив висловлювання на адресата, який проявляється у змінах його знань, емоційного стану або поведінки, наприклад у зміні переконань, роздратуванні, розвазі, страху чи спонуканні до дії або утриманні від неї. Пропозиційні акти включають вираження пропозиції або посилення на об'єкт (референцію) і відрізняються від іллокутивних тим, що одна й та ж пропозиція чи референція може реалізовуватися у різних іллокутивних актах [60]. Крім того, мовленнєві акти поділяють на прямі та непрямі залежно від того, наскільки явно вони передають комунікативний намір [13, с.11-12].

Класифікацію мовленнєвих актів започаткував Дж. Остін, виділивши п'ять основних типів залежно від іллокутивної сили висловлювань: вердиктиви, що передбачають винесення вироку суддею, арбітром або присяжними; екзерситиви, пов'язані з реалізацією влади, прав або впливу; комісиви, які виражають обіцянки та зобов'язання; бехавітиви, що відображають суспільну поведінку та взаємодію між людьми; та експозитиви, які демонструють роль висловлювання в ході бесіди чи дискусії [13, с.12; 16, с.52].

Надалі Дж. Серль та Д. Вандервекен розширили цю класифікацію, враховуючи такі параметри, як ілокутивна мета, її інтенсивність, спосіб досягнення, умови пропозиціонального змісту, попередні умови, умови щирості та їхня сила [13, с.12; 58]. Головною ознакою вони вважали саме ілокутивну мету. Відповідно до цього підходу були виділені п'ять класів: асертиви, які описують реальний стан справ; директиви, що спрямовані на те, щоб змусити когось діяти; комісиви, які виражають обіцянки; декларативи, що формально змінюють стан речей; та експресиви, що передають емоційне ставлення мовця [13, с.12-13].

Основним недоліком цієї системи є відсутність подальшого поділу кожного з класів на підкласи за додатковими ознаками, що було б доцільно,

оскільки кожен клас охоплює значну різноманітність дієслів і мовних конструкцій [13, с.12-13].

Найбільш визнаною є класифікація мовних актів Дж. Оуера. На першому рівні всі мовні акти поділяються на асертиви, які виражають віру чи думку, та неасертиви, що передають бажання. Неасертиви поділяються далі на два типи: ті, об'єктом яких є також віра або думка (інтерогативи), та ті, що стосуються конкретного стану справ у світі (оптативи-імперативи) [13, с.13]. В останньому підкласі розрізняють акти залежно від того, чи реалізується бажане положення справ самим адресатом (імперативи), чи воно встановлюється незалежно від нього (оптативи). Ця класифікація близька до традиційної системи поділу речень за метою висловлювання, проте її перевага полягає в чіткому обґрунтуванні принципів дихотомічного розподілу [13, с.13].

Інтенція у мовленнєвій діяльності є значно складнішою, ніж просто суб'єктивне значення, яке мовець надає своєму висловленню. Це також складова ілокутивної сили, тобто сили, яку висловлення має для досягнення певної комунікативної мети. Зміст висловлення, який визначається інтенцією мовця, часто реалізується через синтаксичну форму [23, с.26;61]. Наприклад, одна й та ж сама синтаксична структура може нести різні значення залежно від того, що саме хоче виразити мовець і яка його комунікативна мета. Таким чином, комунікативна інтенція є результатом поєднання психологічного стану мовця, який формує його внутрішні наміри, і мовного оформлення, яке забезпечує передачу цих намірів через конкретну мовну форму [61].

Дослідник П. Стросон, спираючись на ідеї Грайса, виділяє два ключові аспекти мовного наміру, що дозволяють краще розуміти інтенції мовця. Перший аспект виявляється через бажання бути зрозумілим адресатом, що вказує на необхідність мати на увазі спільне розуміння між співрозмовниками [19, с.31]. Мовець прагне донести своє послання так, щоб адресат правильно його сприйняв. Другий аспект має на меті викликати в адресата певну реакцію, тобто інтенція мовця має мету не лише передати інформацію, але й вплинути на слухача, стимулюючи його до певної поведінки чи відповіді [23, с.26-27]. Такий

підхід дозволяє глибше аналізувати синтаксичні засоби. Мова є не лише носієм змісту, але й способом взаємодії, де структура висловлювання відіграє важливу роль у досягненні комунікативної мети.

Дж. Сьорль, у свою чергу, розвиває концепцію “інтенційного стану”, що включає не тільки вплив на адресата, але й внутрішнє спрямування мовця до дійсності. Цей підхід дозволяє розглядати мовлення не просто як механізм для передачі інформації, але і як акт, який відображає суб’єктивну інтерпретацію реальності [23, с.27-28;67]. Мова в такому випадку стає ментальним контактом мовця з реальністю, через який він інтерпретує світ, формує своє ставлення до нього і передає це інтерпретоване бачення слухачу. У цьому контексті інтенція не є лише зовнішнім прагненням до взаємодії з іншою особою, але також внутрішнім процесом саморозуміння і переживання світу [25, с.94-55].

Комунікативна інтенція відображає не тільки змістовий компонент мовлення, але й соціальну потребу в комунікації. Як зазначає А. Вежицька, людське життя є постійним потоком мовленнєвих актів, таких як прохання, обіцянки, докори, подяки тощо [19, с.32]. Це свідчить про важливість мовленнєвих актів як механізмів, що регулюють міжособистісні взаємодії і підтримують соціальні зв’язки. Взаємодія між людьми здійснюється через обмін інтенціями, де кожен висловлюваний акт виявляється не тільки актом передачі інформації, але й висловленням соціальної потреби, що пов’язує мовця з його слухачем [23, с.27-28].

Перехід від інтенційного стану до мовленнєвого акту вимагає від мовця вибору відповідного мовного засобу, який відповідає його намірам і ситуації спілкування. У цьому контексті Дж. Остін виокремлює п’ять типів мовленнєвих актів: вердиктиви, екзерситиви, комісиви, бехабітиви та експозитиви, кожен з яких має свою мету та відповідні інтенції мовця [13, с.12]. Наприклад, вердиктиви спрямовані на надання оцінки, екзерситиви на виконання певної дії, а комісиви на обіцянку або зобов’язання [23, с.27-28]. Дж. Сьорль, своєю чергою, запропонував класифікацію, засновану на ілокутивних силах: асертиви, директиви, комісиви, експресиви та декларації, що відображають телеологічну

природу мовлення. Це означає, що кожен мовленнєвий акт має своє цілеспрямовання, тобто мовлення завжди орієнтоване на досягнення певної мети, будь то передача інформації, вплив на слухача або вираження емоцій [23, с.27-28].

Отже, інтенція постає не лише як мовна категорія, а як складне явище, що поєднує внутрішні психічні процеси мовця та зовнішні комунікативні дії. В основі сучасного розуміння інтенції лежать концепції теорії мовленнєвих актів, де мовлення розглядається як динамічна взаємодія з чіткою прагматичною спрямованістю. Таким чином, комунікативна інтенція є ключовим механізмом, який забезпечує змістовність, цілеспрямованість і соціальну функціональність мовленнєвої діяльності.

1.3 Суфражистський рух у Великій Британії: значення, вплив та видатні діячки

Упродовж багатьох століть жінкам відводилася другорядна роль у суспільстві. У більшості країн світу була поширена думка, що жінка є слабкою статтю, якій належить виконувати лише роль дружини та матері. Робота по дому та виховання дітей вважалися основним покликанням жінки [34].

Встановлені стереотипи щодо жінок стали причиною суттєвого обмеження в правах порівняно з чоловіками. Серед європейських країн, одними із найжорсткіших щодо жінок закони діяли на території Великої Британії, звідки власне бере свій початок суфражистський рух. Перш за все, закони стосувалися змоги здобувати освіту [70]. Доступ до навчання навіть у школах був вкрай обмеженим, що в свою чергу перешкоджало можливості жінок в працевлаштуванні. Їхня робота зазвичай обмежувалася професіями гувернантки, швачки чи доглядальниці. Зміни у цій сфері почали відбуватися орієнтовно в другій половині XIX ст., коли під впливом індустріалізації з'явилася потреба у великій кількості працівників [11, с.279-280;34].

Також, жінки не мали рівних прав на власність. У більшості країн майно жінки після одруження відразу переходило під контроль її чоловіка. Тобто,

вона не могла самостійно приймати рішення та розпоряджатися своїми коштами чи приватною власністю. Однією з найскладніших проблем для жінок було право на розлучення. Згідно прийнятих законів, розлучення було можливим лише за ініціативи чоловіка. Жінка не мала змоги самостійно розірвати шлюб чи навіть подати заяву у суд [12, с.85-86;17, с.58-59].

Найбільш суттєвим обмеженням, яке згодом стало основним поштовхом до розвитку суфражистського руху стала відсутність права голосу. Це в свою чергу позбавляло жінок можливості брати участь у політичному житті своєї країни, впливати на політиків та прийняті ними рішення [34].

Через постійний тиск, дискримінацію з боку суспільства та держави жінки все частіше почали об'єднуватися у спільноти, метою яких було захистити права жіноцтва. Починаючи з 1860-х років, питання становища жінок та ролі їх у суспільстві почали все частіше підніматися в публікаціях відомих письменників та громадських діячів.

Найбільш відомою публікацією даної тематики є праця британської філософи та письменниці Мері Волстонкрафт "На захист прав жінок". Вперше у цій роботі авторка достатньо розгорнуто проаналізувала становище жінки в англійському суспільстві з філософської точки зору, критикуючи усталені стереотипи та погляди [7, с.478]. Авторка зазначала, що жінки мають ті самі природні права, що й чоловіки. Мері Волстонкрафт наголошувала на важливості освіти для жінок. На її думку жінки зможуть стати рівноправними учасницями суспільного життя лише через отримання освіти [35, с.13-14].

Ідеї та думки, викладені у праці, були революційними для цього періоду, адже ставили під сумнів традиційні уявлення про роль жінки. Дана публікація викликала дискусії серед британської громадськості та стала джерелом натхнення для суфражисток в інших країнах, які боролися за свої права [42].

З 1860-х по 1870-ті роки спостерігається активізація правозахисних рухів, спрямованих на зміну соціального статусу жінок. У цей період виникає низка жіночих організацій, що об'єднували представниць різних соціальних верств населення. Ці організації активно поширювали власні друковані видання,

намагаючись переконати суспільство в необхідності реформ, які б гарантували захист прав жінок. Згодом ця діяльність переросла в мирні протести, покликані привернути увагу до проблем жінок [6, с.9;13].

Однією з перших, хто приєднався до феміністичного руху, була Лідія Беккер, яка зробила значний внесок у боротьбу за жіночі права. Її активна громадська діяльність була спрямована на залучення жінок до феміністичних організацій та заохочення їх до боротьби за власні права [39].

Лідія Беккер також активно займалася просвітницькою діяльністю серед молоді, прагнучи підвищити обізнаність жінок про їхні права та можливості. Її погляди на роль жінки в суспільстві мали певні відмінності від тогочасних феміністок. Вона обстоювала ідею відсутності інтелектуальних відмінностей між чоловіками та жінками, наголошуючи на необхідності забезпечення жінкам рівних можливостей в освіті та працевлаштуванні [39].

Вона підкреслювала важливість доступу жінок до тих самих професійних сфер, що й чоловіки, та їхньої активної участі в суспільному житті. Лідія Беккер вважала, що право голосу є невід'ємним правом жінок, що дозволить їм впливати на політичні процеси та законодавство, яке безпосередньо стосується їхнього життя. Її новаторські погляди стали підґрунтям для майбутніх поколінь феміністок, які продовжили боротьбу за гендерну рівність.

На початку XX століття оформився суфражистський рух, головною метою якого було здобуття виборчих прав для жінок. Найвпливовішими організаціями в цьому русі були “Національна спілка жіночих суфражистських товариств” та “Жіночий соціально-політичний союз”. Незважаючи на спільну мету, ці організації використовували різні підходи до боротьби [14, с.8-9;34].

“Національна спілка жіночих суфражистських товариств” під керівництвом Міллісент Гарретт Фосетт віддавала перевагу мирним методам боротьби, зосереджуючись на зміні суспільної думки через поширення преси, збір підписів під петиціями та проведення мітингів. Така поміркована позиція часто піддавалася критиці через її недостатній вплив на владу [43]. Проте Міллісент Гарретт-Фосетт активно налагоджувала контакти з впливовими

політиками та громадськими діячами, залучаючи їх до руху за жіночі права [65]. Під її керівництвом організація збирала підписи під петиціями, які подавалися до парламенту, постійно тримаючи питання жіночого виборчого права в центрі уваги. Також здійснювалася активна підтримка регіональних осередків організації, що сприяло координації їхніх дій [34].

На противагу цьому, діяв “Жіночий соціально-політичний союз”, очолюваний Еммелін Панкгерст, який робив ставку на активну боротьбу, включаючи акції протесту, напади на політиків та пошкодження майна [33;57]. З появою цієї організації суфражистський рух у Великій Британії зазнав значної трансформації, перейшовши від переважно поміркованих форм протесту до більш рішучих та войовничих дій [10, с.47;31].

Їхня безкомпромісна позиція, надихала інших жінок на більш активну участь у боротьбі за свої права. Нестандартні методи боротьби та готовність йти на жертви, включаючи арешти та ув'язнення, стали потужним прикладом для інших, менш чисельних жіночих організацій не лише в Англії, але й в інших частинах Сполученого Королівства, які також почали використовувати більш радикальні підходи у своїй боротьбі за гендерну рівність [58].

Ключову роль у суфражистському русі відігравала Еммелін Панкгерст та її доньки - Сильвія і Кристабель [30]. Саме вони фактично керували діяльністю “Жіночого соціально-політичного союзу”, задаючи напрям боротьби. Вони організовували мітинги та зустрічі на яких закликали приєднуватися до боротьби за права жінок. Їхня наполегливість і рішучість часто ставали причиною переслідувань з боку влади. Еммелін, Сильвія та Кристабель неодноразово зазнавали арештів, але навіть перебування у в'язниці не змогло зламати їхньої віри в справедливість боротьби [50;64].

Згодом між самими Панкгерстами виникли розбіжності у поглядах на методи ведення боротьби. Незважаючи на це, їх у розвиток руху був неоціненним. Саме їхня діяльність стала одним із вирішальних факторів, що наблизили суспільство до визнання жінок рівноправними громадянками [32].

Ще однією з найвідоміших постатей в суфражистському русі була Енн Кенні [29]. Її активна діяльність розпочалася у 1905 році, коли під час одного із протестів “Жіночого соціально-політичного союзу” вона зацікавилася ідеями жіночого виборчого права та невдовзі приєдналася до цієї організації [54]. Відтоді Кенні активно включилася у суспільно-політичну роботу: подорожувала різними містами Англії, брала участь у зустрічах із населенням, проводила просвітницькі лекції та поширювала погляди суфражисток [28].

У своїх виступах вона не лише говорила про право голосу для жінок, але також торкалася і інших проблем, зокрема важких умови праці для жінок, високого рівня безробіття, соціальної нерівності тощо. Вона активно брала участь у мітингах та неодноразово потрапляла під арешти. У в'язницях Кенні вдавалась до голодувань як форми протесту проти несправедливості та нелюдських умов утримання. Як і багато інших суфражисток, вона пережила примусове годування, що залишило глибокий слід у її житті [29].

Отже, протягом століть жінки були обмежені традиційними стереотипами, які зводили їхню роль до домашніх обов'язків та материнства, що призводило до обмеження їхніх прав у сфері освіти, працевлаштування, володіння власністю та участі в політичному житті. Особливо жорсткі обмеження існували у Великій Британії, де наприкінці XIX – на початку XX століття почали активно формуватися жіночі правозахисні рухи. Діяльність таких активісток, як Еммелін Панкгерст, Лідія Беккер і Міллісент Гарретт-Фосетт, заклали основи для розвитку суфражистського руху. Завдяки різним стратегіям боротьби, від мирних мітингів до радикальних протестів, жінки змогли привернути увагу до питання виборчих прав і зробили важливий крок у напрямку досягнення гендерної рівності.

1.4. Промова як спосіб реалізації комунікативної інтенції мовця

В час надзвичайно швидкого розвитку інформаційних технологій та стрімких соціальних трансформацій, мистецтво публічно висловлювати свої думки стає необхідністю для кожної сучасної людини. У світі, де інформація

поширюється миттєво та охоплює великі аудиторії, надзвичайно цінується здатність чітко та переконливо висловлювати свої думки.

Вміння якісно комунікувати в публічному просторі відкриває безліч можливостей у найрізноманітніших сферах життя – від бізнесу та політики до освіти та соціальної активності. Тому, опанування навичок публічного мовлення перетворюється на ключовий інструмент ефективної взаємодії з навколишнім світом [18, с.236;62].

Мистецтво публічного мовлення має багатовікову історію. Перші відомі настанови щодо ефективної комунікації з аудиторією з'явилися ще в Стародавньому Єгипті. Єгиптяни вірили, що успішна публічна промова вимагає не лише майстерності оратора, але й уважного слухання з боку аудиторії. Вони наголошували на ретельному виборі слів, підкреслюючи ключові ідеї. Їхні уявлення про риторику були тісно пов'язані з їхньою культурою, і ця тенденція простежувалася й у наступних історичних періодах [26].

У Стародавній Греції, де демократія була основою політичного життя, вміння переконувати громадян у своїй правоті мало вирішальне значення. Риторика перестала бути просто набором ораторських прийомів і перетворилася на фундаментальну філософську дисципліну. Такі видатні мислителі, як Сократ, Платон та Арістотель, присвятили значну частину своїх праць дослідженню цього мистецтва [26]. Пізніше римляни, адаптували попередні досягнення до власних політичних та культурних реалій. Видатні римські оратори, такі як Цицерон та Квінтіліан, зробили значний внесок у розвиток теорії та практики публічного мовлення. Римські промови часто відзначалися не лише логічною стрункістю, а й майстерним використанням стилістичних прийомів, гумору та різноманітних відступів, що допомагало утримувати увагу великих аудиторій на публічних зібраннях [26].

У Середньовіччі, публічні промови зосереджується на церковному контексті. Головною метою промов стає релігійне повчання, тлумачення Святого Письма та зміцнення віри. Церковні оратори розвивали власні стилі проповідей, використовуючи алегорії, притчі та емоційні звернення. У цей час,

мистецтво публічного слова продовжувало відігравати важливу роль у релігійному житті суспільства [27;71].

У епоху Відродження вчені та мислителі знову звернулися до праць класичних ораторів. У цей період зростає увага до стилю викладу, логічної структури промови та майстерності володіння мовою. Водночас, з'являються нові погляди на роль моралі та етики в публічному виступі, підкреслюючи відповідальність оратора за сказане слово [27].

Просвітництво стало епохою розквіту наукової думки. Філософи цього періоду досліджували риторику крізь призму логіки та моралі, намагаючись визначити універсальні принципи переконання [26]. Особлива увага приділялася впливу манери виступу оратора на аудиторію.

Просвітники прагнули поєднати класичні риторичні прийоми з новими ідеями про ефективну комунікацію, наголошуючи на важливості логічної аргументації та чіткості викладу. Публічні виступи ставали важливим інструментом поширення нових ідей та формування громадської думки [27;71].

У Новітній час і до сьогодення класична риторика продовжує бути основою сучасних теорій публічного мовлення. Однак, завдяки стрімкому розвитку технологій, способи донесення промов зазнали значних змін. З'явилися нові засоби комунікації, такі як радіо, телебачення та інтернет, які значно розширили аудиторії та способи донесення інформації [27]. Поява великих платформ, відкрила нові можливості для публічних виступів, зробивши їх більш доступними та глобальними. Сучасна риторика враховує психологічні особливості сприйняття інформації в цифровому середовищі та постійно еволюціонує, адаптуючись до нових технологій та потреб суспільства [26].

За загальноприйнятим визначенням, публічну промову можна трактувати як особливу форму комунікації, що передбачає завчасну підготовку змісту та структури виступу з метою цілеспрямованого звернення до групи людей [26].

Основною метою публічної комунікації є здійснення безпосереднього впливу оратора на аудиторію. Важливо, що слухачі в цьому процесі не є пасивними споживачами інформації. Навпаки, вони відіграють активну роль,

беручи участь в аналізі та обробці отриманих відомостей, підтримуючи візуальний контакт з мовцем, що сприяє встановленню емоційного зв'язку та кращому розумінню повідомлення [5, с.70-71]. Результатом такого типу комунікації стає певна взаємодія між оратором та аудиторією, яка може призвести до формування нових або зміни існуючих поглядів та переконань [8, с.342;18, с.236].

Публічне мовлення, як специфічна форма вербальної комунікації, володіє низкою важливих соціокомунікативних характеристик, охоплюючи особистісний, соціальний та національно-культурний рівні впливу [40].

На особистісному рівні публічні виступи мають потенціал вплинути на погляди та сприйняття мовця. Процес підготовки та виголошення промови може викликати широкий спектр емоційних реакцій та сприяти глибшому розумінню власної позиції та ставлення до обговорюваної теми [8, с.342].

На соціальному рівні публічне мовлення відіграє надзвичайно важливу роль у функціонуванні та розвитку суспільства. Відсутність прозорості комунікації, замовчування важливих для суспільства питань або поширення недостовірної інформації створюють перешкоди для вільного волевиявлення громадян, ускладнюють процес прийняття важливих суспільно-політичних рішень [37]. Публічні виступи, дебати чи дискусії є важливими механізмами сучасної демократичної держави. Завдяки публічному мовленню громадяни можуть висловлювати свою позицію, впливати на формування державної політики тощо [8, с.342-343].

У контексті сучасних тенденцій розвитку мультикультуралізму, публічне мовлення набуває особливої значущості на національно-культурному рівні. Воно надає унікальну можливість для вільного та відкритого обміну думками між представниками різних культурних спільнот, що сприяє кращому взаєморозумінню та збагаченню культурного діалогу. Публічна промова є потужним інструментом для передачі притаманних кожній культурі унікальних цінностей, історичного досвіду, традицій та звичаїв. Це в свою чергу знаходить

своє відображення у різноманітних мовних формах, таких як фразеологізми, прислів'я та приказки, вільних словосполученнях тощо [8, с.343;69].

Публічні промови, мають монологічну спрямованість мовлення, проте вони виконують ряд важливих комунікативних функцій. Серед них особливе місце займає інформативна функція, що полягає у передачі аудиторії нових відомостей, фактів про події та явища навколишнього світу.

Не менш важливою є контактнo-встановлювальна функція, спрямована на налагодження та підтримання позитивної комунікативної взаємодії та емоційного зв'язку між оратором та слухачами [8, с.343]. Регулятивна функція передбачає організацію ефективного процесу обміну інформацією шляхом дотримання загальноприйнятих комунікативних норм та принципів, а також вплив на формування суспільної свідомості та громадської думки. Комунікативна функція виступає важливим засобом для особистісного самовираження мовця в соціальному середовищі, дозволяючи йому доносити власні погляди та переконання [8, с.343].

Окрім цього, публічні промови виконують персуазивну функцію, маючи на меті спонукати аудиторію до певних дій або запобігти небажаним вчинкам, а також переконати слухачів у справедливості або несправедливості певних подій, явищ чи дій. Емоційно-виразна функція використовується для передачі емоційного стану мовця, зняття емоційної напруженості та створення певного позитивного налаштування аудиторії [40]. Не слід забувати і про розважальну функцію, яка реалізується через використання гумору, анекдотів, захопливих історій та інших елементів, що мають на меті викликати позитивні емоції у слухачів [8, с.343].

Важливу роль відіграють також етнокультурна функція, що сприяє об'єднанню представників певного етносу як носіїв спільної мови, культурних традицій та історичної пам'яті, та культурологічна функція, яка реалізує пізнавальне завдання у сфері культури, сприяючи збереженню, популяризації та передачі культурних цінностей та надбань. Ритуально-культова функція

використовується для організації комунікації під час різноманітних культових подій, таких як ювілеї, національні та релігійні свята, обряди тощо.

Таким чином, монологічна форма публічної промови є інструментом для реалізації цілого спектру важливих комунікативних завдань. Подані функції визначають основні функціональні типи публічних промов. Важливо зазначити, що в межах однієї конкретної промови може одночасно реалізовуватися кілька з перелічених функцій, залежно від мети виступу та особливостей аудиторії [8, с.343].

Також, існують різні функціональні типи публічних промов, кожен з яких має свою специфіку та мету. До них належать інформативні, агітаційно-переконуючі та церемоніальні [8, с.343-344;38, с.279].

Інформативні промови спрямовані на формування у слухачів розуміння певних понять чи явищ, надаючи їм необхідну інформацію для подальших роздумів. Американські науковці М. Осборн і С. Осборн класифікують інформативні промови, зокрема, на промови-описи, які вербально відтворюють чітку картину події, об'єкта, людини або місця; промови-демонстрації, що ілюструють поетапне виконання певного процесу; та промови-пояснення, які розкривають сутність комплексних явищ і вважаються найбільш складним видом [8, с.343-344;44, с.334].

Основна мета агітаційно-переконуючих промов полягає у тому, щоб переконати слухачів прийняти певну позицію, нерідко вдаючись до емоційного впливу. Ефективність таких промов досягається завдяки поєднанню фактичних даних, логічних міркувань та емоційних звернень [38, с.283-285;68, с.378]. У сучасній теорії комунікації виділяють три ключові типи переконуючих промов: промови, що мають на меті змінити ставлення аудиторії; промови, що спонукають до конкретних дій; та промови-заперечення, які представляють альтернативну точку зору та спростовують аргументи опонентів. Задля досягнення максимальної переконливості оратор використовує надійну інформацію, докази, логічну аргументацію та апелює до емоцій слухачів [8, с.344].

Церемоніальні промови становлять особливу категорію публічних виступів, основне завдання яких полягає у вшануванні або відзначенні значущої соціальної події. Їх відмінною ознакою є наповненість яскравими розповідями, цікавими спогадами та фактами [41].

Церемоніальні промови вирізняються меншою офіційністю, нерідко містять елементи гумору та емоційне звернення до аудиторії. Вплив на почуття слухачів тут має переважно психологічний характер. Нерідко емоційна апеляція підкріплюється зверненням до загальнолюдських або національних цінностей [44, с.427-429]. Ключовими мовленнєвими актами в церемоніальних промовах є експресиви та евалюативи, які відображають емоційний стан мовця та виражають оцінку, сприяючи відчуттю спільності та єднання серед присутніх [8, с.344-345].

Отже, у сучасному світі публічне мовлення стало необхідною навичкою для ефективної комунікації в різних сферах життя. Протягом століть змінювалися цілі, форми та способи публічних виступів, однак незмінною залишалася їхня здатність впливати на свідомість аудиторії, сприяти розвитку суспільства та міжкультурному діалогу. Сучасне публічне мовлення виконує низку важливих функцій: інформативну, переконувальну, контактнo-встановлювальну, емоційно-виразну, розважальну та культурологічну. Залежно від мети й контексту, промови можуть бути інформативними, агітаційно-переконуючими або церемоніальними, що визначає їхню специфіку та засоби впливу на слухачів. Опанування мистецтва публічного висловлення думок залишається важливою умовою успішної взаємодії в глобалізованому суспільстві.

Висновки до розділу 1

У сучасному мовознавстві прагматика є важливою та динамічно розвивається галуззю, яка охоплює взаємодію між різними науками, такими як лінгвістика, філософія, соціологія та психологія. Однією з основних складових прагматики є концепція інтенції, що відображає внутрішній намір мовця, який

спрямований на досягнення комунікативної мети, і проявляється на різних рівнях мовлення. Іntenція поєднує когнітивні, прагматичні та граматичні аспекти, забезпечуючи повноту висловлювання і відображаючи соціокультурні та емоційні чинники.

З одного боку, прагматика підкреслює важливість ефективної комунікації в межах соціальних і культурних контекстів, а з іншого історичні зміни в суспільстві, такі як боротьба за права жінок, свідчать про значущість публічного мовлення як потужного інструмента впливу на свідомість аудиторії. Виступи суфражисток, таких як Еммелін Панкгерст і Міллісент Гарретт-Фосетт, заклали основи боротьби за гендерну рівність, що в свою чергу вплинуло на зміну соціальних норм і стереотипів. У сучасному світі публічне мовлення стало невід'ємною частиною міжкультурного діалогу і соціальної взаємодії. Сучасні промови виконують численні функції, серед яких інформативна, контактано-встановлювальна, емоційно-виразна, культурологічна тощо. Опанування мистецтва публічного мовлення є важливою умовою ефективної взаємодії в глобалізованому суспільстві, де комунікація відіграє ключову роль у формуванні громадської думки та розвитку суспільства в цілому.

РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНТЕНЦІЇ У ПРОМОВАХ СУФРАЖИСТОК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

2.1 Типи комунікативних інтенцій у промовах суфражисток

Комунікативні інтенції у промовах британських суфражисток початку ХХ століття характеризуються складною багаторівневою структурою, що відображає специфіку політичного дискурсу та гендерних особливостей риторики. Згідно з теоретичними положеннями С. Т. Шабат-Савки [23, с. 124], комунікативна інтенція являє собою усвідомлене бажання мовця досягти певної комунікативної мети через вербальний вплив на адресата.

У контексті суфражистського руху інтенційна структура промов набуває особливої складності через поєднання агітаційно-пропагандистських, емоційно-експресивних та раціонально-аргументативних складових. Дослідження показує, що основні типи комунікативних інтенцій у цих промовах корелюють із загальними цілями руху за жіноче виборче право.

Теоретичні засади вивчення комунікативних інтенцій сформувалися в межах лінгвістичної прагматики завдяки працям сучасних українських дослідників. За визначенням С. Шабат-Савки, “комунікативна інтенція – це категорія, яка відображає цілеспрямованість мовленнєво-мисленнєвої діяльності адресанта, його наміри щодо здійснення певного впливу на адресата” [23, с. 15]. Ця категорія тісно пов'язана з теорією мовленнєвих актів та становить основу для розуміння прагматичного потенціалу висловлювання.

Дослідниця також наголошує, що “комунікативна інтенція як міжрівнева лінгвістична категорія виявляється на всіх рівнях мовної системи і має різноманітні засоби вираження” [21, с. 115].

У контексті суфражистського дискурсу комунікативні інтенції набувають особливої складності через необхідність поєднання політичної аргументації з емоційним впливом. Розуміння природи комунікативної інтенції стає ключовим

для аналізу того, як суфражистки використовували мовні засоби для досягнення своїх політичних цілей та формування громадської думки.

Інформативна інтенція займає провідне місце у структурі суфражистських промов, реалізуючись через детальне викладення фактичного матеріалу про становище жінок у суспільстві. У промові Еммелін Панкгерст *“Freedom or Death”* спостерігаємо: *“The industrial workers of Great Britain have an average wage, mind you, not a minimum wage, an average wage, of less than two dollars a week”* [47].

Ця інтенція спрямована на інформування аудиторії про реальні економічні умови жіночої праці, створюючи фактологічну основу для подальшої аргументації.

Інформативний компонент часто поєднується з порівняльними конструкціями, що дозволяє створити контраст між становищем чоловіків та жінок. Реалізація цієї інтенції здійснюється через використання конкретних статистичних даних, юридичних фактів та історичних прикладів.

Переконувальна інтенція становить основу риторичної стратегії суфражисток, оскільки головною метою промов було переконання аудиторії у необхідності надання жінкам виборчих прав. У промові *“Kill Me, Or Give Me My Freedom!”* Еммелін Панкгерст демонструє цю інтенцію: *“I would rather be a rebel than a slave. I would rather die than submit; and that is the spirit that animates this movement”* [48]. Переконувальна інтенція реалізується через логічні аргументи, емоційні апеляції та моральні імперативи. Промовці використовують різноманітні риторичні прийоми, включаючи аналогії з історичними подіями, апеляції до справедливості та порівняння з борцями за свободу інших народів. Ця інтенція часто підкріплюється конкретними прикладами несправедливості та дискримінації.

Виправдувальна інтенція виникає як відповідь на критику методів суфражистського руху, особливо мілітантських дій. У промові Панкгерст зазначає: *“Now, I want to argue with you as to whether our way is the right one: I want to explain all these things that you have not understood”* [47]. Ця інтенція

реалізується через детальне пояснення причин та мотивів радикальних дій, порівняння з іншими історичними рухами за свободу та підкреслення вимушеності таких заходів.

Виправдувальна інтенція часто поєднується з елементами самопрезентації, де промовці намагаються створити позитивний образ суфражисток як розумних, освічених жінок. Використовуються конструкції типу “*we had to*”, “*there was no other way*”, що підкреслюють неминучість обраного шляху.

Солідаризаційна інтенція спрямована на створення почуття єдності серед жінок та підтримки міжнародного жіночого руху. У промові “*Freedom or Death*” Панкгерст висловлює: “*There hasn't been a victory the women of America have won that we have not rejoiced in*” [47].

Ця інтенція реалізується через підкреслення спільних цілей, взаємної підтримки та міжнародного характеру боротьби за жіночі права. Промовці використовують інклюзивні займенники, експресії солідарності та посилення на успіхи жіночого руху в інших країнах. Солідаризаційна інтенція сприяє створенню глобальної ідентичності суфражисток та підкреслює універсальність їхніх вимог.

Демонстративна інтенція проявляється у показі рішучості та непохитності суфражисток у досягненні своїх цілей. У промові “*Kill Me, Or Give Me My Freedom!*” Панкгерст висловлює ультимативну позицію: “*I mean to be a voter in the land that gave me birth or that they shall kill me, and my challenge to the government is: Kill me or give me my freedom: I shall force you to make that choice*” [48].

Ця інтенція характеризується використанням категоричних висловлювань, альтернативних конструкцій та емоційно забарвленої лексики. Демонстративна інтенція служить для підкреслення серйозності намірів суфражисток та їхньої готовності йти на крайні заходи. Реалізація цієї інтенції часто супроводжується використанням паралельних конструкцій та антитез, що посилюють драматичний ефект висловлювання.

Аргументативна інтенція спрямована на логічне обґрунтування вимог суффражисток через систему доказів та контраргументів. Панкгерст у промові *“Freedom or Death”* використовує аналогію з американською революцією: *“We know what happened when your forefathers decided that they must have representation for taxation, many, many years ago”* [47].

Ця інтенція реалізується через використання історичних прецедентів, логічних ланцюжків та причинно-наслідкових зв'язків. Аргументативна інтенція часто поєднується з риторичними запитаннями, що спонукають аудиторію до самостійних висновків. Промовці застосовують прийоми індуктивного та дедуктивного міркування для побудови переконливої системи аргументації.

Емоційно-експресивна інтенція спрямована на створення сильного емоційного впливу на аудиторію через вираження почуттів та переживань. У промові Панкгерст демонструє особисту драму: *“I come after having been four times imprisoned under the “Cat and Mouse Act”, probably going back to be rearrested as soon as I set my foot on British soil”* [47]. Ця інтенція реалізується через використання образної лексики, метафор та особистих свідчень. Емоційно-експресивна інтенція сприяє створенню емпатійного зв'язку з аудиторією та посиленню переконувального ефекту промови. Промовці часто використовують контрастні образи, драматичні порівняння та експресивні епітети для досягнення максимального емоційного впливу.

Просвітницька інтенція спрямована на інформування аудиторії про правові, соціальні та економічні реалії становища жінок у суспільстві. Панкгерст детально пояснює юридичні аспекти: *“First of all, a girl is held marriageable by English law, at the age of twelve years”* [47]. Ця інтенція реалізується через систематичне викладення фактів, статистичних даних та правових норм. Просвітницька інтенція часто поєднується з порівняльним аналізом становища жінок та чоловіків у різних сферах життя. Промовці використовують прийоми систематизації інформації, структурованого викладу

та логічної послідовності для забезпечення максимальної зрозумілості матеріалу.

Конфронтаційна інтенція спрямована на протиставлення суффражисток їхнім опонентам та створення образу ворога. Панкгерст у промові *“Kill Me, Or Give Me My Freedom!”* протиставляє жінок владі: *“Anarchy is there. There is anarchy in a country which professes to be under constitutional and representative government, and denies the benefits of the constitution to more than half its people”* [48].

Ця інтенція реалізується через використання протиставних конструкцій, критичної лексики та звинувачувальних висловлювань. Конфронтаційна інтенція сприяє мобілізації прихильників та чіткому визначенню позицій у конфлікті. Промовці часто використовують прийоми персоніфікації ворога та демонстрації його негативних рис.

Самопрезентаційна інтенція спрямована на створення позитивного образу суффражисток та спростування негативних стереотипів. Панкгерст підкреслює: *“I dare say, in the minds of many of you - you will perhaps forgive me this personal touch - that I do not look either very like a soldier or very like a convict, and yet I am both”* [47]. Ця інтенція реалізується через самохарактеристику, підкреслення позитивних якостей та спростування помилкових уявлень. Самопрезентаційна інтенція часто поєднується з демонстрацією освіченості, розумності та моральності суффражисток. Промовці використовують прийоми самоіронії, скромності та водночас підкреслення своїх досягнень.

Легітимізаційна інтенція спрямована на обґрунтування законності та моральної виправданості дій суффражисток. У промові Панкгерст зазначає: *“We are rebels, and with greater justification than my fellow-rebel - Sir Edward Carson”* [48]. Ця інтенція реалізується через порівняння з визнаними історичними прецедентами, посилення на моральні принципи та правові норми. Легітимізаційна інтенція сприяє зняттю негативних конотацій з радикальних дій суффражисток. Промовці часто використовують аналогії з визнаними борцями за свободу та апеляції до загальнолюдських цінностей.

Провокативна інтенція спрямована на викликання сильної реакції аудиторії та примушення до переосмислення усталених поглядів. Панкгерст робить шокуючу заяву: *“that of all the white slavers in this country, or in the Empire, the British Government is the biggest white slaver and I hope the Government reporters present are taking it down”* [48]. Ця інтенція характеризується використанням контroversійних висловлювань, шокуючих порівнянь та прямих звинувачень. Провокативна інтенція служить для привернення уваги до проблеми та руйнування стереотипних уявлень. Реалізація цієї інтенції часто супроводжується використанням гіперболи, парадоксальних тверджень та емоційно насичених метафор.

Консолідаційна інтенція спрямована на об'єднання різних груп жінок навколо спільної мети незалежно від їхнього соціального становища. У промові *“Freedom or Death”* Панкгерст підкреслює: *“One of the things which gives strength to our agitation is that the women who are taking an active part in it are not the poorest women, are not the overworked women; they are the women who are held to be fortunate”* [47].

Ця інтенція реалізується через підкреслення загальності проблем, що торкаються всіх жінок, та необхідності спільних дій. Консолідаційна інтенція сприяє створенню широкої коаліції підтримки та подоланню класових розбіжностей. Промовці використовують інклюзивну лексику, звертання до спільних інтересів та підкреслення взаємної залежності.

Едукативна інтенція спрямована на навчання аудиторії розумінню складних політичних та соціальних процесів. Панкгерст пояснює механізми політичної системи: *“Here we have a political system where no reforms can get onto the statute book of the old country unless it is initiated by the government of the country, by the cabinet”* [47].

Ця інтенція реалізується через детальні пояснення, систематичний виклад інформації та використання доступної мови для складних понять. Едукативна інтенція часто поєднується з використанням прикладів, аналогій та порівнянь

для полегшення розуміння. Промовці застосовують педагогічні прийоми структурування матеріалу та поетапного розкриття теми.

Трансформаційна інтенція спрямована на радикальну зміну суспільних відносин та створення нової моделі взаємодії між статями. Панкгерст формулює глобальну мету: *“Men have done splendid things in this world; they have made great achievements in engineering; they have done splendid organization work; but they have failed, they have miserably failed, when it has come to dealing with the lives of human being”* [47]. Ця інтенція характеризується масштабністю перетворень, що пропонуються, та революційним характером змін. Трансформаційна інтенція реалізується через критику існуючого порядку та пропозицію альтернативної моделі суспільного устрою. Промовці використовують контрастні зіставлення минулого та майбутнього, образи руйнування старого та створення нового.

Отже, комунікативні інтенції у промовах британських суфражисток початку XX століття характеризуються складною багаторівневою структурою, що поєднує раціональні, емоційні та вольові компоненти впливу на аудиторію, створюючи потужний інструмент політичної мобілізації та соціальної трансформації.

2.2 Комунікативні інтенції у мовленнєвих актах суфражисток

Типологія мовленнєвих актів за Джоном Серлем являє собою фундаментальну класифікаційну систему, що виділяє п'ять основних категорій комунікативних дій, кожна з яких характеризується специфічними інтенційними станами, умовами успішності та прагматичними функціями [13, с.13]. Репрезентативи спрямовані на відображення об'єктивного стану справ у дійсності та передбачають відповідальність мовця за істинність висловлюваного [23, с.140].

Директиви мають на меті спонукання адресата до виконання певних дій і виражають волю мовця щодо майбутньої поведінки співрозмовника. Комісиви

виражають зобов'язання мовця щодо здійснення конкретних дій у майбутньому та демонструють його наміри і плани. Експресиви передають психологічний і емоційний стан мовця щодо певних фактів або ситуацій, не маючи на меті змінити світ, а лише висловити внутрішнє ставлення до нього [13, с.122].

Декларативи змінюють стан справ у реальності через сам факт висловлювання, володіючи перформативною силою інституційного або статусного характеру [13, с.12-13].

У промовах суфражисток спостерігається нерівномірний розподіл типів мовленнєвих актів, що відображає специфічні комунікативні завдання політичного дискурсу емансипаційного руху.

Найбільш поширеними виявляються репрезентативи, які складають приблизно 45% від загальної кількості мовленнєвих актів, що пояснюється необхідністю документування та експлікації наявного стану правової і соціальної дискримінації жінок. Директиви займають друге місце з показником близько 35%, що відповідає основній мобілізаційній функції суфражистського дискурсу та потребі в організації колективних дій.

Експресиви складають приблизно 15% мовленнєвих актів, виконуючи допоміжну функцію створення емоційного резонансу з аудиторією та демонстрації глибини переживань активісток. Комісиви представлені лише 4% випадків, переважно у формі обіцянок продовження боротьби та демонстрації незламності переконань. Декларативи є найрідше вживаним типом мовленнєвих актів із частотою лише 1%, що пов'язано зі специфічними умовами їх успішності та необхідністю інституційної авторизації.

Репрезентативи як тип мовленнєвих актів у промовах суфражисток виконують фундаментальну функцію констатації та експлікації несправедливого правового становища жінок у британському суспільстві початку ХХ століття. Ці мовленнєві акти характеризуються спрямованістю на відображення об'єктивних фактів дійсності з метою створення доказової бази для подальшої аргументації на користь жіночого виборчого права [23, с.140].

Панкгерст демонструє репрезентативний мовленнєвий акт у твердженні: *“What security of maintenance has the married woman? Many a married woman having given up her economic independence in order to marry, how is she compensated for that loss?”* [1, с.12;49]. Це директив, виражений риторичним запитанням (непрямий заклик до дій).

Репрезентативна інтенція реалізується через риторичні запитання, що фактично містять твердження про відсутність економічних гарантій для заміжніх жінок. Конструкція *“What security”* з імпліцитною негативною відповіддю створює ефект нульового результату, підкреслюючи відсутність правового захисту [1, с.12-13].

Лексема *“compensated”* вказує на економічний дисбаланс у шлюбних відносинах та несправедливість системи, що вимагає від жінки економічних жертв без відповідних гарантій. Герундіальна конструкція *“having given up”* підкреслює жертвний характер шлюбу для жінки та необоротність втрат. Такий репрезентатив поєднує констатацію об'єктивного факту з імпліцитною критикою соціальної системи, що не забезпечує належного захисту жіночих економічних інтересів [1, с.13].

Складніший репрезентативний акт спостерігається у детальному описі правового становища матерів у британській юридичній системі. Панкгерст стверджує: *“The child, according to our marriage laws, has only one parent who can decide the future of the child, who can decide where it shall live, how it shall live, how much shall be spent upon it, how it shall be educated and what religion it shall profess. The parent is the father”* [49]. Репрезентативний мовленнєвий акт структурується через категоричне твердження з посиланням на авторитетне джерело *“according to our marriage laws”*, що надає легітимності та об'єктивності констатованому факту. Числівник *“only one”* підкреслює виключність та несправедливість ситуації, де з двох батьків лише один має повноваження приймати рішення.

Серія відносних речень з модальним дієсловом *“can”* деталізує повний обсяг батьківських прав та демонструє системність дискримінації. Паралельна

структура запитань “*where it shall live, how it shall live, how much shall be spent upon it, how it shall be educated and what religion it shall profess*”[49] створює вичерпний перелік життєво важливих сфер, у яких мати не має жодного права голосу. Коротке категоричне речення “*The parent is the father*” контрастує з попередньою розгорнутою структурою, підкреслюючи безкомпромісність правової норми та її дискримінаційний характер. Такий репрезентатив демонструє системність правової дискримінації через методичний опис її конкретних проявів у найважливіших сферах сімейного життя.

Директиви в суфражистських промовах становлять другу за чисельністю категорію мовленнєвих актів і спрямовані на мобілізацію аудиторії та формулювання конкретних закликів до політичних дій.

Ці мовленнєві акти характеризуються інтенцією спонукання адресата до виконання певних дій і виражають волю мовця щодо бажаних змін у поведінці як індивідуальних слухачів, так і політичних інститутів [16, с.92-93]. Кенні використовує директив у закликові: “*Let them face facts, and say: “We, as a Liberal Government, can no longer bring these coercive measure against women. Instead, we will bring in a measure ad give women equality of voting rights with their men folk”*” [36].

Директивний мовленнєвий акт реалізується через конструкцію “*Let them*” з інфінітивом, що створює непрямий, але категоричний спосіб вираження політичної вимоги до уряду [1, с.13]. Дієслово “*face*” у поєднанні з лексемою “*facts*” підкреслює необхідність реалістичного сприйняття політичної ситуації та відмови від ілюзорних уявлень про можливість подальшого ігнорування жіночого питання.

Пряма мова з першою особою множини “*We, as a Liberal Government*” створює ефект проекції бажаного політичного рішення та демонструє конкретну модель поведінки для урядовців. Антитеза “*no longer... Instead*” структурує чітку альтернативу між репресивною політикою та справедливим вирішенням проблеми. Лексема “*equality*” експліцитно формулює кінцеву мету директивного акту. Такий директив поєднує політичну вимогу з конкретною

програмою дій, перетворюючи емоційний заклик на раціональну політичну резолюцію.

Прямий директив демонструється у мобілізаційному закликові Кенні, що апелює до особистого прикладу: *“I am here against my doctor's orders this afternoon, but I say this: If I am well enough o be sent to prison to be tortured by the Home Secretary I am well enough o come to the Pavilion”* [36]. Директивний елемент виражається імпліцитно через демонстрацію особистого прикладу як зразка для наслідування іншими активістками руху.

Конструкція *“against my doctor's orders”* підкреслює жертвність та беззаперечну відданість справі, створюючи модель поведінки, коли ідейні переконання переважають над особистими інтересами. Умовна конструкція *“If I am well enough... I am well enough”* створює логічний аргумент для виправдання власних дій та непрямо закликає інших до подібної поведінки. Лексема *“tortured”* емоційно забарвлює опис урядової політики щодо суфражисток, створюючи контрастний образ жестокої влади та відданих активісток. Конкретний топонім *“Pavilion”* актуалізує присутність в аудиторії та надає безпосередності закликові. Такий директив діє через особистий приклад, створюючи переконливу модель поведінки для інших учасниць руху без прямого наказування чи примусу. Експресиви у суфражистському дискурсі відіграють важливу роль у створенні емоційного зв'язку з аудиторією та вираженні глибокого особистого ставлення до політичної ситуації. Ці мовленнєві акти характеризуються спрямованістю на передачу психологічного стану мовця та його емоційної оцінки подій, не маючи на меті безпосереднє спонукання до дій чи зміну об'єктивного стану справ [16, с.92-93].

Кенні демонструє експресивний акт у критичному висловлюванні: *“McKenna is not almighty, He may thin he is, but even Mr. McKenna has not the power over life and death. Some day a terrible tragedy will happen in Holloway”* [36].

Експресивний мовленнєвий акт реалізується через емоційну оцінку політичного діяча з виявленням глибокого обурення його діяльністю. Заперечна

конструкція *“is not almighty”* знижує високий статус міністра внутрішніх справ і виражає зневагу до його претензій на всевладдя [1, с.13]. Вставне речення *“He may thin he is”* демонструє іронічне ставлення до самовпевненості високопосадовця та підкреслює розрив між його самооцінкою та реальними можливостями.

Повторне згадування імені *“MR. McKenna”* з графічним виділенням великими літерами надає особистого характеру критиці та підкреслює персоналізацію політичного конфлікту. Конструкція *“power over life and death”* використовує біблійну алюзію для підкреслення обмеженості людських можливостей навіть у найвищих представників влади.

Пророцтво *“Some day a terrible tragedy will happen”* [36] виражає глибоку тривогу та містить застереження щодо можливих наслідків жорсткої політики. Топонім *“Holloway”* конкретизує місце можливої трагедії та надає реальності загрози. Такий експресивний акт поєднує особисту критику з попередженням про загрозові наслідки, створюючи драматичний ефект через контраст між самовпевненістю влади та реальними наслідками її безвідповідальних дій.

Більш інтенсивний експресивний акт спостерігається у емоційній характеристиці судової системи та демонстрації зневажливого ставлення до її рішень. Кенні заявляє: *“This judge sentenced me to 16 or 18 months - I do not know which, for of course I am not going to serve it - I believe it was 16 months in the third division though he knew perfectly well that we should not do any work when in prison”* [36]. Експресивна функція реалізується через демонстрацію повної зневаги до судового рішення як способу вираження протесту проти несправедливої системи правосуддя [1, с.13].

Показова невизначеність *“I do not know which”* виражає принципове нехтування деталями вироку як неважливими для особи, яка не визнає легітимності суду. Вставна конструкція *“for of course I am not going to serve it”* [36] категорично відкидає будь-яку можливість добровільного виконання покарання та виражає абсолютну непокору системі.

Модальна конструкція *“he knew perfectly well”* підкреслює усвідомленість суддею абсурдності прийнятого рішення та виражає обурення лицемірством правосуддя. Конструкція *“we should not do any work”* вказує на практичну неможливість виконання вироку через систематичний опір в'язниць. Такий експресивний акт перетворює розповідь про особисту ситуацію на символічне вираження колективного опору несправедливій системі, демонструючи не лише індивідуальну позицію, але й загальну стратегію непокори руху суфражисток.

Комісиви в промовах суфражисток займають особливе місце як засіб вираження непохитної відданості ідеалам руху та демонстрації готовності до особистих жертв заради досягнення політичних цілей. Ці мовленнєві акти характеризуються взяттям на себе зобов'язань щодо майбутньої поведінки та виражають непохитність переконань навіть у найскладніших обставинах [1, с.13;16, с.92].

Кенні формулює комісив у категоричній заяві: *“I have no intention whatever of serving the sentence imposed upon me. Why have I no intention of serving my sentence? Because I do not think it is right that any woman Suffragist should be thrust into prison while Sir Edward Carson and all the rest of the Unionist leaders are allowed to go to Belfast and rouse up rebellion”* [36].

Комісивний мовленнєвий акт реалізується через категоричну відмову від виконання судового рішення як форму політичного протесту проти подвійних стандартів правосуддя. Негативна конструкція з інтенсифікатором *“no intention whatever”* підкреслює абсолютний характер прийнятого рішення та неможливість будь-яких компромісів.

Риторичне запитання *“Why have I no intention”* створює структуру самозвіту та дозволяє детально обґрунтувати мотиви такої позиції [1, с.13-14]. Каузальна конструкція *“Because I do not think it is right”* пов'язує особисте рішення з глибокими моральними переконаннями та принципами справедливості. Узагальнююча конструкція *“any woman Suffragist should be thrust into prison”* розширює особисту ситуацію до рівня системної несправедливості щодо всього руху. Контрастна конструкція *“while... are*

allowed” підкреслює вопіючі подвійні стандарти британського правосуддя, коли чоловіки-політики можуть безкарно закликати до повстання.

Такий комісив майстерно поєднує особисте зобов'язання з політичною критикою, перетворюючи індивідуальний акт непокори на символ колективного протесту проти дискримінаційної системи правосуддя.

Найбільш розгорнутий комісив стосується довгострокового зобов'язання щодо продовження активної участі в суфражистському русі незалежно від особистих труднощів та переслідувань.

Кенні урочисто проголошує: *“At every opportunity when I come out of prison, after a few days have elapsed, and I can just stand on my feet, I m toing to take part in this movement; and what I said in the dock I repeat here to-day more solemnly - they have either got to kill me or give me my freedom”* [36]. Комісивний акт структурується через детальний опис конкретних майбутніх дій та умов їх здійснення.

Темпоральна конструкція *“At every opportunity when”* вказує на системний та повторюваний характер взятих на себе зобов'язань без жодних винятків чи відмовок. Реалістична умовна конструкція *“when I come out of prison”* передбачає циклічність ув'язнень та звільнень як невід'ємну частину активістської діяльності.

Фізична метафора *“I can just stand on my feet”* підкреслює готовність до відновлення діяльності навіть у критичному стані здоров'я після тюремних страждань.

Посилання на попередню заяву *“what I said in the dock I repeat”* підкреслює послідовність та незмінність життєвої позиції в різних ситуаціях. Інтенсифікатор *“more solemnly”* надає особливої урочистості та священності взятому зобов'язанню. Ультимативна альтернативна конструкція *“either... or”* ставить категоричний вибір перед владою між крайніми заходами. Такий комісив перетворює особисте зобов'язання на програмну декларацію життєвих принципів та політичну заяву про готовність до найкрайніших жертв заради ідеалів руху.

Декларативи в суфражистських промовах представляють найскладніший тип мовленнєвих актів, що характеризуються перформативною силою та здатністю створювати нову інституційну реальність через сам процес висловлювання. На відміну від інших типів мовленнєвих актів, декларативи вимагають специфічних умов авторизації та інституційного контексту для своєї успішності [16, с.93].

У контексті суфражистського руху декларативи найчастіше реалізуються через офіційні проголошення програмних принципів організації або встановлення внутрішніх правил діяльності.

Прикладом декларативного акту може слугувати офіційне проголошення Кенні під час засідання: *“We hereby declare that this organization shall not recognize any distinction based on marital status in determining membership rights and obligations”* [36].

Такий декларативний акт створює нову організаційну норму через сам факт її проголошення уповноваженою особою в офіційному контексті. Дієслово *“declare”* експліцитно вказує на декларативну природу висловлювання, а конструкція *“hereby”* підкреслює безпосередню дію мовленнєвого акту. Модальне дієслово *“shall”* надає нормативного характеру встановлюваному правилу.

Інший приклад декларативу спостерігається у формальному встановленні процедурних правил: *“From this day forward, we establish that no member shall be expelled without a formal hearing before the executive committee”* [36]. Декларативна функція реалізується через встановлення нової процедурної норми з чітко визначеними темпоральними межами дії.

Конструкція *“From this day forward”* маркує момент набуття чинності нового правила. Дієслово *“establish”* підкреслює інституційний характер декларативного акту. Така декларативна конструкція створює нову юридичну реальність всередині організації через перформативну силу авторизованого висловлювання (рис.2.1)

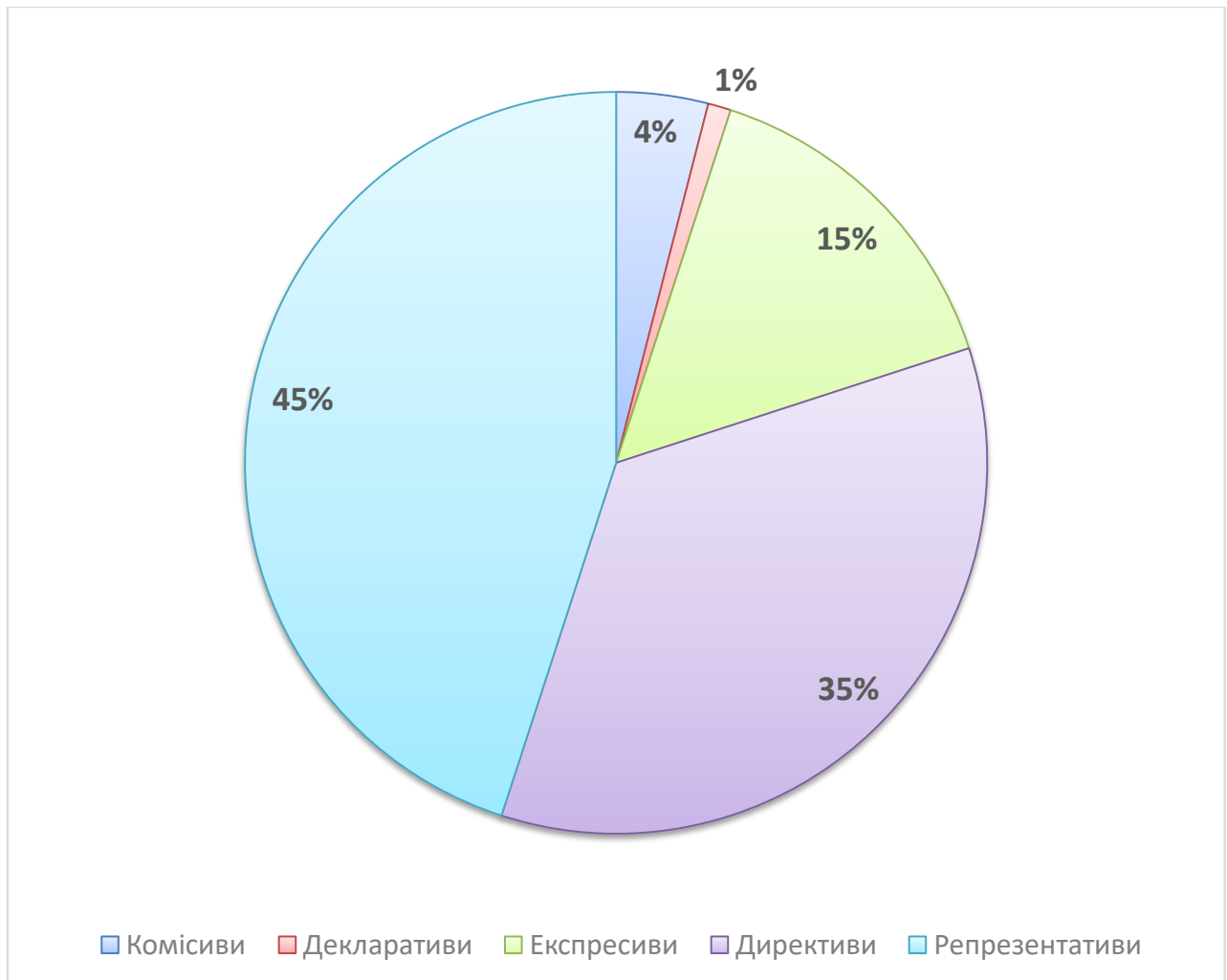

Рис. 2.1. Типологічний розподіл мовленнєвих актів у промовах суфражисток

Взаємодія різних типів мовленнєвих актів у суфражистському дискурсі створює складну прагматичну структуру, що ефективно поєднує інформативну, мобілізаційну, емоційну та інституційну функції. Репрезентативи забезпечують фактологічну основу для аргументації, директиви мобілізують аудиторію до конкретних дій, експресиви створюють емоційний резонанс, комісиви демонструють відданість ідеалам, а декларативи встановлюють нові організаційні норми та принципи. Така багатофункціональна структура дискурсу забезпечує його високу ефективність у досягненні політичних цілей суфражистського руху. Синтез різних типів мовленнєвих актів дозволяв одночасно впливати на раціональну та емоційну сфери аудиторії, забезпечуючи максимальну ефективність політичної комунікації в умовах соціального протистояння та правових обмежень.

Ключові відмінності риторичних стратегій:

➤ Еммелін Панкгерст:

- Інформативно-аргументативний стиль: Систематичне викладення статистики та правових норм
- Просвітницький підхід: Детальні пояснення складних юридичних питань
- Порівняльна аргументація: Контрастне зіставлення становища чоловіків і жінок
- Виправдувальна стратегія: Раціональне обґрунтування радикальних методів (рис. 2.3).

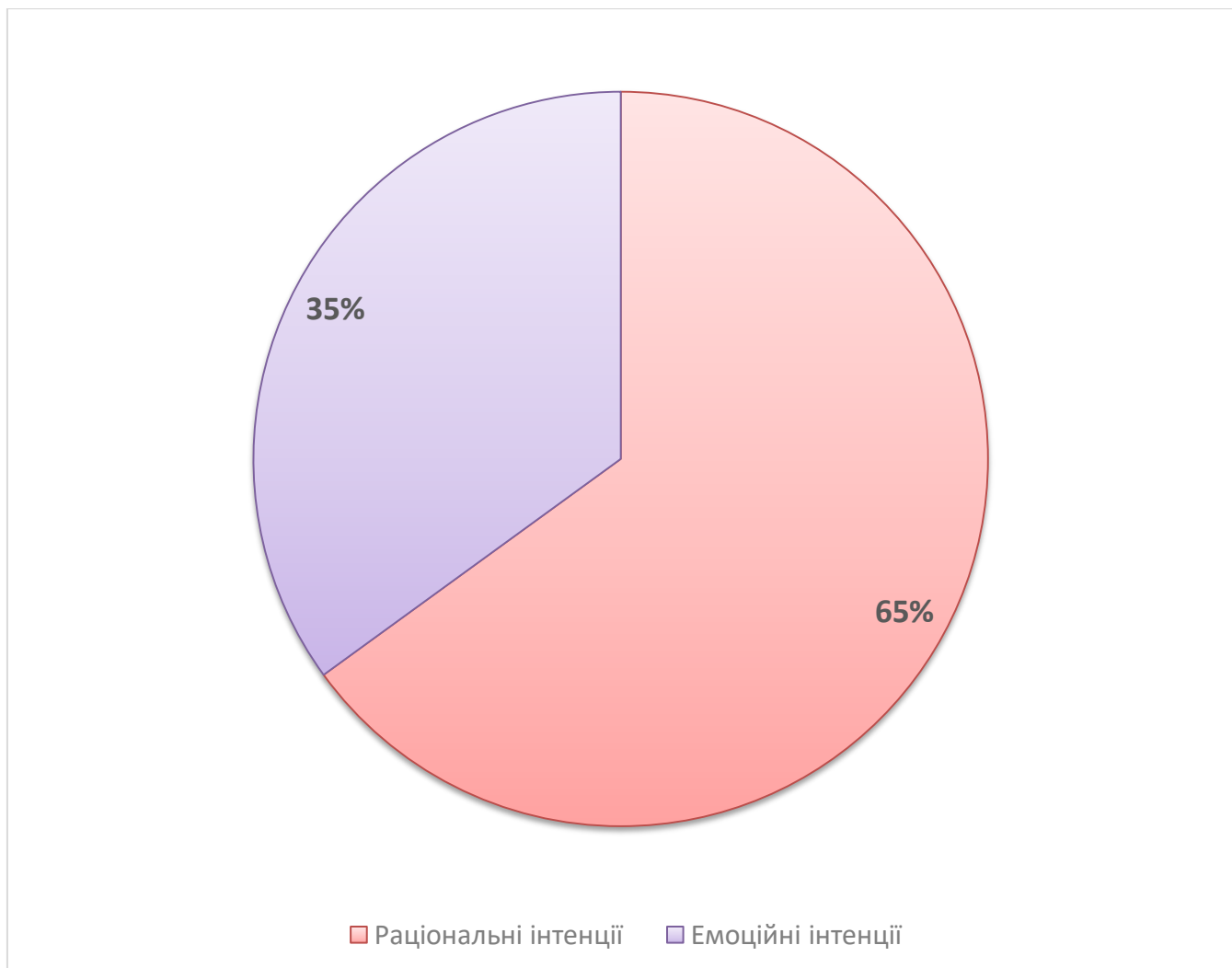

Рис. 2.3. Риторичні стратегії Еммелін Панкгерст

➤ **Енні Кенні:**

- Експресивно-конфронтаційний стиль: Потужний емоційний заряд і пряма критика
- Провокативні прийоми: Шокуючі порівняння та контрверсійні заяви
- Особистісний підхід: Власний досвід ув'язнення як основа аргументації
- Мартирологічна риторика: Демонстрація жертовності і духовної стійкості (рис. 2.4).

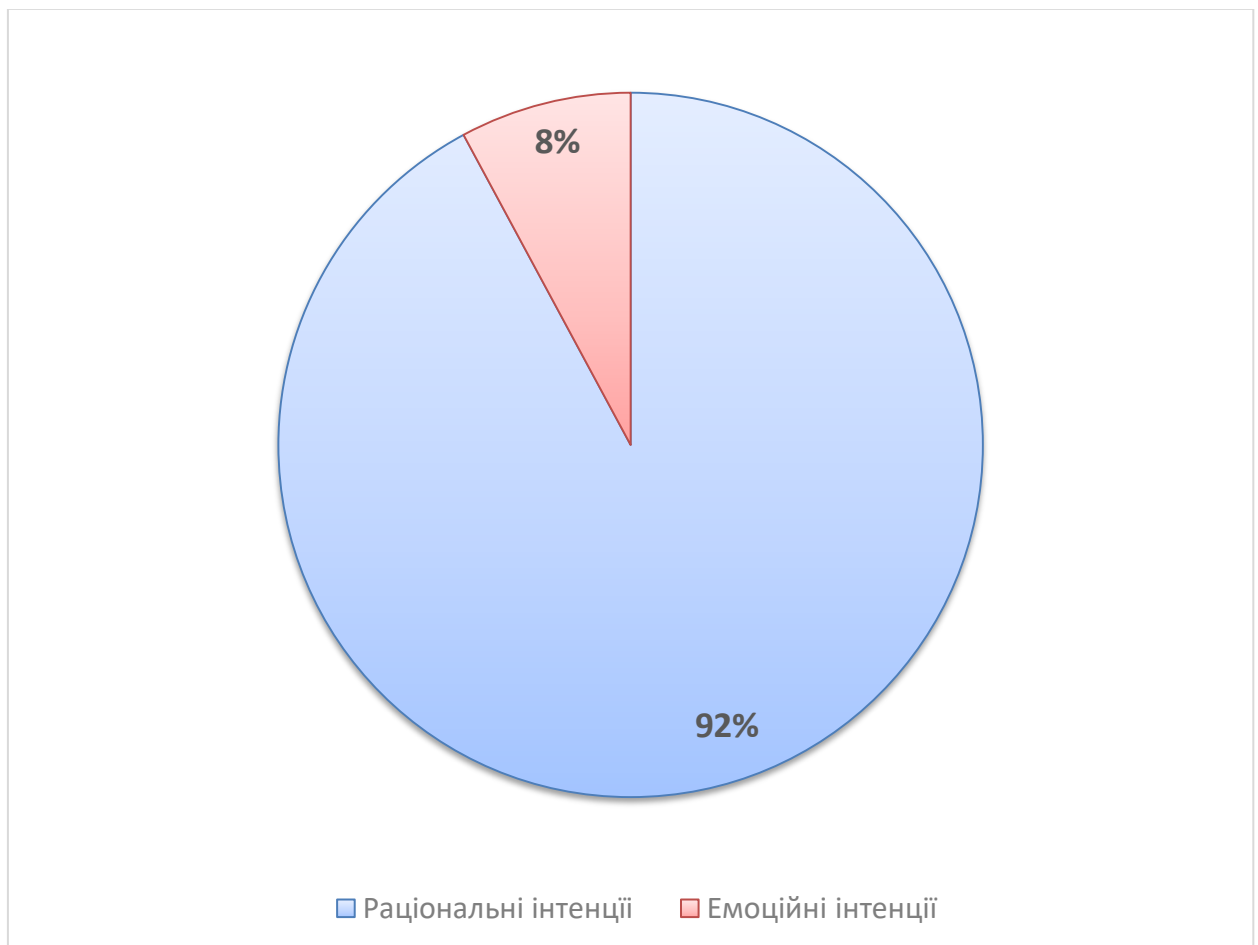

Рис. 2.4. Риторичні стратегії Енні Кенні

Дослідження комунікативних інтенцій та типології мовленнєвих актів у промовах британських суфражисток початку XX століття розкриває складну систему прагматичних стратегій, що забезпечували ефективність їхнього політичного дискурсу. Аналіз конкретних фрагментів промов Еммелін Панкгерст та Енні Кенні демонструє майстерне використання різноманітних комунікативних інтенцій та мовленнєвих актів усіх п'яти типів за

класифікацією Серля, що свідчить про високий рівень риторичної культури суфражисток та їх глибоке розуміння механізмів мовного впливу на аудиторію.

2.3 Мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій суфражисток у промовах

Комунікативна інтенція як лінгвістична категорія посідає центральне місце в сучасних дослідженнях прагматики мовлення та теорії мовленнєвих актів. У контексті аналізу промов суфражисток початку XX століття у Великій Британії ця категорія набуває особливого значення, оскільки дозволяє розкрити механізми впливу на аудиторію та стратегії досягнення соціально-політичних цілей. Комунікативна інтенція визначається як усвідомлена мета мовця, що лежить в основі породження конкретного висловлювання та спрямована на досягнення певного перлокутивного ефекту. Вона становить той прагматичний компонент, який забезпечує зв'язок між внутрішнім наміром комуніканта та його зовнішнім мовленнєвим вираженням.

Спонукальна інтенція становить один із найбільш поширених типів у промовах британських суфражисток та виявляється через різноманітні мовні засоби експресії. Ця інтенція спрямована на активізацію аудиторії, заклики до конкретних дій та мобілізацію громадської підтримки боротьби за виборчі права жінок.

У промові Еммелін Панкгерст *“The Laws That Men Have Made”* [49] спонукальна інтенція реалізується через заклик: *“I hope that there may be a few men and women here who will go away determined at least to give this question more consideration than they have in the past”* [49]. Модальне дієслово *“may”* з семантикою можливості пом'якшує категоричність спонукування, тоді як лексема *“determined”* підсилює спонукальний характер висловлювання, формуючи у слухачів установку на рішучі дії.

Аргументативна інтенція в промовах суфражисток спрямована на раціональне переконання аудиторії через логічні докази та фактичний матеріал.

Панкгерст демонструє цю інтенцію у фрагменті: *“If women had had the vote, as men have the vote, we should have had equal laws. We should have had equal laws for divorce, and the law would have recognized that they have the two parents”* [49]. Аргументативна інтенція реалізується через умовний період другого типу з контрфактичною семантикою, де конструкція *“If women had had”* створює гіпотетичну ситуацію для демонстрації логічного зв'язку між правом голосу та справедливістю законодавства.

Експресивна інтенція в суфражистських промовах виражає емоційне ставлення до соціально-політичної ситуації та створює емоційний резонанс з аудиторією. У промові Енні Кенні *“Our Spirits are Eternal”* [36] експресивна інтенція яскраво виявляється у фрагменті: *“There is a nice Christian judge for you! He dared to talk to us about Christianity! I daresay our souls shine with a purer flame than his!”* [36]. Іронічна конструкція *“nice Christian judge”* та окличні речення підсилюють емоційний заряд, тоді як метафора *“souls shine with a purer flame”* створює контраст між моральністю суфражисток та їхніх опонентів.

Інформативна інтенція у суфражистських промовах спрямована на надання фактичної інформації про правове становище жінок та соціальні проблеми. Панкгерст реалізує цю інтенцію у описі економічного становища заміжніх жінок: *“All that a married man is obliged by law to do for his wife is to provide for her shelter of some kind, food of some kind, and clothing of some kind”* [49]. Тричі повторювана конструкція *“of some kind”* підкреслює невизначеність та недостатність правових гарантій, перетворюючи нейтральну констатацію на імпліцитну критику.

Мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток Великої Британії початку XX століття становлять складну багаторівневу систему вербалізації прагматичних установок мовців. Під мовними засобами розуміємо сукупність лексичних, граматичних та синтаксичних одиниць, що забезпечують ефективне втілення комунікативних намірів у дискурсі.

Дослідження вербалізації інтенцій на рівні слова передбачає аналіз лексико-семантичних особливостей, стилістичних прийомів тощо., що функціонують як маркери певних комунікативних установок. Граматичний рівень охоплює модальні конструкції, інфінітивні форми, часові парадигми та інші морфологічні засоби вираження інтенційності. Синтаксичний рівень включає типи висловлювань, наказовий спосіб, еліптичні конструкції та інші структурні особливості, що сприяють реалізації прагматичних цілей промовця.

2.3.1 Лексико-стилістичний рівень реалізації комунікативних інтенцій

Лексичний рівень вербалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток характеризується широким використанням емоційно забарвленої лексики, що підсилює персуазивний потенціал висловлювань. У промові Крістабел Панкгерст лексема “militant” набуває позитивної конотації у реченні *“The militant Suffragists who form the Women's Social and Political Union are engaged in the attempt to win the parliamentary vote for the women of this country”* [45], протиставляючись традиційному негативному сприйняттю militancy. Використання таких лексичних одиниць як “attempt”, “win”, “engaged” створює семантичне поле активної діяльності та цілеспрямованості, формуючи інтенцію переконання через створення позитивного образу руху суфражисток.

Стилістичні засоби відіграють ключову роль у формуванні емоційного впливу та реалізації персуазивної інтенції промов суфражисток. Повтор дієслівних форм з семантикою відмови створює риторичний ефект категоричності у висловлюванні Кенні *“We refuse to wait any longer”* [36]. Використання антитези підкреслює необхідність зміни тактики боротьби за виборчі права у фразі *“Men got the vote, not by persuading but by alarming the legislators”* [36]. Градація як стилістичний прийом реалізується через послідовне нагнітання емоційної напруги у фразах типу *“danger, sheer physical danger”*, що сприяє формуванню інтенції мобілізації аудиторії та створює підґрунтя для прийняття радикальних методів боротьби.

Метафоричні конструкції у промовах суфражисток створюють образну систему політичного дискурсу та сприяють емоційному сприйняттю абстрактних політичних концепцій.

Метафора боротьби актуалізується у висловлюванні Панкгерст *"We are at war"* [48], що підкреслює серйозність політичного протистояння та героїчні конотації жіночого руху. Релігійні метафори створюють сакральний вимір боротьби у фразі Кенні *"our souls shine with a purer flame"* [36], підкреслюючи моральну значущість руху. Природні метафори підкреслюють органічність суспільних змін у висловлюванні *"the tide of progress"*, що відстоює закономірність вимог суфражисток.

Неологізми та okazіональні утворення у дискурсі суфражисток свідчать про творче ставлення до мови та необхідність номінації нових реалій політичного життя. Термін *"suffragette"* сам по собі є неологізмом, що виник для позначення активних учасниць руху за виборчі права жінок. Словотворчі моделі типу *"unwomanly"* демонструють механізми створення опозиційних понять у фразі *"They call our methods unwomanly"* [46], що спростовує традиційні гендерні стереотипи.

Okazіональні композити на кшталт *"tax-payer"* підкреслюють правовий статус жінок у висловлюванні *"every woman tax-payer should have a voice"* [46], реалізуючи інтенцію концептуалізації нових соціальних ролей жінки у публічній сфері.

Емоційно забарвлена лексика створює потужний експресивний вплив через використання слів з яскравою конотативною семантикою. Лексема *"disgrace"* у висловлюванні Кенні *"I say more disgrace to the Government"* [36] виражає моральне засудження, тоді як інтенсифікатор *"more"* підсилює ступінь критики. Емоційно нейтральна політична лексика поєднується з експресивними елементами у фразі *"the tyranny of men"*, де слово *"tyranny"* надає політичному дискурсу драматичного забарвлення та актуалізує архетипну опозицію свободи та поневолення.

2.3.2 Граматичний рівень реалізації комунікативних інтенцій

Граматичний рівень реалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток характеризується активним використанням модальних конструкцій, що виражають різні ступені необхідності, можливості та волевиявлення. Модальне дієслово “*must*” у поєднанні з пасивною конструкцією створює ефект категоричної вимоги у висловлюванні “*Women must be compelled by a united and determined women's movement to do justice*”. Модальність необхідності реалізується також через конструкції з “*should*” у фразі “*every man and woman should be ready and willing to undertake*” [49], що апелює до моральних обов'язків суспільства перед жінками. Епістемічна модальність виражається через форми “*may*” у реченні “*there may be a few men and women here*” [49], що демонструє обережність у прогнозуванні та м'якість спонукання.

Часові форми дієслів у дискурсі суфражисток відображають специфіку темпоральної організації політичного дискурсу та реалізують різноманітні прагматичні функції. Форма Present Perfect підкреслює тривалість безрезультатних спроб у реченні “*For forty years, this reasonable claim has been laid before Parliament in a quiet and patient manner*” [45], створюючи передумови для виправдання радикальних методів. Презентні форми у висловлюваннях типу “*we refuse*”, “*we demand*” актуалізують безпосередню присутність мовця у моменті комунікації та підкреслюють актуальність політичних вимог у фразі “*We refuse to be satisfied with anything less than complete political equality*” [49].

Безагентивні пасивні форми у висловлюванні “*this claim has been laid before Parliament*” [45] підкреслюють офіційність та легітимність вимог суфражисток.

Умовні конструкції створюють логічні сценарії розвитку політичної ситуації та мотивують аудиторію до прийняття певних рішень. Реальні умовні періоди підкреслюють практичність пропозицій у реченні “*If we unite our efforts, we shall succeed*” [49], демонструючи орієнтацію на конкретні

результати. Нереальні умовні конструкції створюють контрфактичні сценарії у фразі *“If women had had the vote, we should have had equal laws”* [49], підсилюючи аргументацію через демонстрацію альтернативних можливостей.

2.3.3 Синтаксичний рівень реалізації комунікативних інтенцій

Синтаксичний рівень вербалізації комунікативних інтенцій характеризується різноманітністю типів висловлювань, що відповідають різним комунікативним цілям промовців. Розповідні речення з підрядними означальними створюють ефект логічної обґрунтованості у висловлюванні *“The reasons why women should have the vote are obvious to every fair-minded person”* [45], апелюючи до раціональності аудиторії. Риторичні питання активізують мисленнєву діяльність слухачів у фразі *“How can they say other questions are more important?”* [46], імпліцитно нав'язуючи певну точку зору. Окличні конструкції підсилюють емоційне забарвлення у висловлюванні *“We refuse to wait any longer!”* [45], створюючи ефект категоричності позиції мовця.

Наказовий спосіб у промовах суфражисток функціонує як засіб безпосереднього волевиявлення та мобілізації аудиторії до конкретних дій. Імперативна семантика реалізується через модальні конструкції у реченні *“They must be compelled by a united and determined women's movement to do justice”* [45], поєднуючи категоричність вимоги з об'єктивністю її обґрунтування.

Еліптичні конструкції у дискурсі суфражисток виконують функцію економії мовних засобів та створення ефекту спонтанності живого мовлення. Пропуск підмета створює узагальнюючий ефект у реченні *“Failure has been the result”* [45], підкреслюючи об'єктивність констатованого факту. Неповні речення демонструють імпліцитний зв'язок з контекстом у фразі *“Similar vigorous must be adopted by women”* [45], створюючи ритмічність промови.

Складнопідрядні конструкції у промовах суфражисток демонструють логічну організацію аргументації та здатність до розгорнутого обґрунтування політичних позицій. Підрядне причини створює каузальний зв'язок у реченні *“The reason of this failure is that women have not been able to bring pressure to*

bear upon the government” [45], підсилюючи переконливість аргументації. Паралельні конструкції у дискурсі суфражисток створюють риторичний ефект симетрії та підсилюють емоційний вплив висловлювань. Синтаксичний паралелізм підкреслює контрастність у реченні *“Meetings have been held and petitions signed in favour of votes for women but failure has been the result”* [45], посилюючи аргументацію на користь зміни тактики. Анафоричні повтори створюють ритмічність у фразях *“We have tried peaceful methods, we have tried constitutional means, we have tried patient waiting”* [45], полегшуючи сприйняття аудиторією.

Вставні конструкції та звертання у дискурсі суфражисток створюють ефект безпосереднього спілкування з аудиторією та підкреслюють інтерактивний характер політичної комунікації. Звертання створює атмосферу довіри у фразі *“My friends, that can never be”* [46], формуючи спільноту однодумців. Метакомунікативні коментарі організують логічну структуру у фразі *“We women see so clearly”* [47], допомагаючи аудиторії слідкувати за ходом аргументації.

Номінативні конструкції у промовах суфражисток функціонують як засоби компресії інформації та створення ефекту документальності. *“The militant methods of the women today are clearly thought out and vigorously pursued”* [45] - номіналізація дієслівних понять створює ефект об'єктивності та науковості викладу. Субстантивовані прикметники типу the *“militant”* розширюють номінативні можливості мови та дозволяють створювати узагальнені характеристики соціальних груп.

Порівняльні конструкції у промовах суфражисток виконують функцію аргументації через аналогію та створюють підґрунтя для логічних висновків. *“Men got the vote, not by persuading but by alarming the legislators. Similar vigorous measures must be adopted by women”* [45] - порівняння з історичним досвідом чоловіків легітимізує використання радикальних методів боротьби за жіночі права. Зіставлення минулого та сьогодення підкреслює необхідність кардинальних змін у тактиці політичної боротьби.

Каузальні конструкції у промовах суфражисток створюють логічну мережу причинно-наслідкових зв'язків та обґрунтовують необхідність політичних змін. *“The reason of this failure is that women have not been able to bring pressure to bear upon the government”* [45] - експліцитне вказівка на причинність підсилює логічність аргументації та створює підґрунтя для висновків. Імпліцитні каузальні зв'язки через контекстуальні асоціації демонструють глибину аналітичного мислення суфражисток та їхню здатність до системного розгляду політичних процесів.

Темпоральні конструкції у промовах суфражисток створюють хронологічну перспективу політичних процесів та підкреслюють актуальність моменту для кардинальних змін. *“For forty years, this reasonable claim has been laid before Parliament in a quiet and patient manner”* [45] - темпоральні показники підкреслюють тривалість безрезультатних спроб мирного вирішення проблеми та створюють підґрунтя для виправдання радикальних методів. Дейктичні темпоральні маркери типу *“now”*, *“today”*, *“at present”* актуалізують безпосередність політичних вимог та необхідність негайних дій.

Висновки до розділу 2

Таким чином, мовні засоби реалізації комунікативних інтенцій у промовах суфражисток Великої Британії початку ХХ століття становлять складну багаторівневу систему, що охоплює лексичні, граматичні та синтаксичні засоби вербалізації прагматичних установок. Лексико-стилістичний рівень характеризується використанням емоційно забарвленої лексики, метафоричних конструкцій, неологізмів та стилістичних прийомів, які формують інтенції переконання та мобілізації аудиторії. Граматичний рівень включає модальні конструкції, інфінітивні форми, часові парадигми та пасивні конструкції, що реалізують інтенції волевиявлення та цілепокладання. Синтаксичний рівень охоплює різноманітні типи висловлювань, складнопідрядні конструкції, паралельні структури та інверсійні засоби, які забезпечують ефективну реалізацію персуазивних та мобілізаційних інтенцій.

Важливу роль у формуванні прагматичної структури промов відіграє взаємодія різних типів мовленнєвих актів, що дозволяє гармонійно поєднувати інформативний, емоційний, мобілізаційний та інституційний виміри дискурсу. Репрезентативні висловлення створюють раціональну аргументативну основу, директивні – спонукають аудиторію до дії, експресивні – забезпечують емоційний контакт і підсилюють вплив, тоді як комісивні та декларативні структури утверджують відданість ідеалам і легітимізують нові соціальні норми. Така комбінація комунікативних стратегій і типів мовленнєвих актів сприяє цілісності дискурсу та посиленню його персуазивного потенціалу.

ВИСНОВКИ

Лінгвістична прагматика займає вагоме місце у сучасному мовознавстві. Дана дисципліна є унікальною тим, що розвивається на перетині кількох наук, зокрема психології, лінгвістики, філософії, психології та соціології. Саме завдяки цьому вона набуває міждисциплінарного характеру. У свою чергу це робить її відкритою до подальших наукових пошуків та досліджень.

У даному контексті важливо звернути увагу на інтенцію, яка є центральною категорією прагматики та багатовимірним явищем, яке виходить далеко за межі чисто мовної площини. У працях українських та зарубіжних дослідників поняття комунікативної інтенції виступає як свідомий або підсвідомий задум, спрямований на досягнення певної комунікативної мети, і проявляється на різних рівнях мовлення, а саме від лексичного до синтаксичного. Інтенція об'єднує когнітивні, прагматичні та граматичні аспекти мовлення, забезпечуючи смислову цілісність висловлювання та відображаючи мотиваційні, емоційні та соціальні чинники.

Сучасне розуміння інтенції базується на концепціях теорії мовленнєвих актів, де мовлення постає як динамічна взаємодія між суб'єктами спілкування з чіткою прагматичною спрямованістю. Завдяки цьому інтенція постає як міжрівнева категорія, що дозволяє аналізувати не лише конкретні мовні форми, а й соціокультурні та психологічні процеси, що впливають на ефективність комунікації. Вона інтегрує когнітивні, прагматичні та граматичні складники мовлення, забезпечуючи його смислову завершеність. У цьому полягає її ключове значення для розуміння природи комунікації, де відбувається взаємодія психічних процесів, мовних засобів і соціального контексту.

Розгляд інтенції у сфері публічного мовлення дозволяє побачити її функціональне наповнення. Публічне мовлення в сучасному світі стало невід'ємною складовою соціальної та міжкультурної взаємодії, а також потужним засобом впливу на громадську думку.

Протягом історії воно змінювало свої форми, методи, цілі, але досі незмінним залишалася його здатність формувати погляди, мотивувати до дій тощо. У наш час промови виконують численні функції. Серед них переконувальна, інформативна, емоційно-виразна, культурологічна тощо. Це в свою чергу дозволяє охоплювати значну частину аудиторії та комунікативних завдань. Проте, як і в давні часи ефективність публічного мовлення перш за все залежить від вміння мовця формулювати власні інтенції, враховувати контекст, психологічні особливості слухачів та соціокультурні чинники.

Вміння правильно публічно донести свою думку є ключовою навичкою для успішної взаємодії в глобалізованому суспільстві, де комунікація виступає не тільки інструментом передачі інформації, а й формування соціальних цінностей та норм.

Одним із найбільш яскравих та відомих прикладів реалізації комунікативних інтенцій у публічному просторі є виступи британських суфражисток початку XX століття. Основою метою їхніх виступів була зміна суспільної думки щодо ролі жінок та заклик до боротьби.

У цьому контексті їхня риторика відзначалася різними мовними прийомами, завдяки чому їхні публічні висловлювання ставали вагомим інструментом впливу та переконання. Суфражистки добирали слова та намагалися побудувати свої висловлювання так щоб вони звучали переконливо і водночас зрозуміло для широкої аудиторії. Вони використовували різні мовні прийоми, для того щоб зачепити почуття слухачів і викликати співпереживання.

Також, аналіз промов засвідчує, що суфражистки активно використовували різні типи комунікативних інтенцій, серед яких найпоширенішими є інформативна, експресивна, аргументативна та емоційно-експресивна. Вони спрямовувалися на передачу фактологічної інформації, створення емоційного впливу, логічне обґрунтування позиції та формування емпатії слухачів. Окрім цих основних типів, у дискурсі простежуються й інші

інтенції, які посилюють вплив на аудиторію та забезпечують багатовимірність комунікації.

Лексико-стилістичний рівень промов перш за все вирізнявся емоційністю та образністю. Вони часто використовували метафори та різні стилістичні прийоми, щоб сильніше впливати на слухачів і переконувати їх. На граматичному рівні це проявлялося через модальні слова, інфінітиви та різні часові форми, які допомагали висловлювати наміри й підкреслювати цілі. У побудові речень вони застосовували складні конструкції, повтори та незвичний порядок слів, що робило промови більш виразними й цілісними. Завдяки цьому їхні виступи ставали дуже переконливими і сприяли згуртуванню суспільства до боротьби.

Важливо згадати про соціально-історичний аспект дослідження. Публічні виступи суфражисток не лише привертали увагу до проблем прав жінок, але й формували суспільну думку, де питання рівноправ'я жінок і чоловіків набували дедалі більшої актуальності. Тому можна сказати, що мовна інтенція в їхніх промовах набувала подвійного значення, адже одночасно виражала внутрішню мотивацію мовця та відігравала роль рушійної сили значних змін у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бахурчук М. Типи мовленнєвих актів у промовах суфражисток Енні Кенні та Еммелін Панкгерст. Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов : матеріали X Всеукраїнської науково - практичної конференції молодих учених “Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем”, м. Дніпро, 2025. С. 12–14.
2. Бацевич Ф. Проблеми і термінологічний апарат сучасної лінгвістичної прагматики. *Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”*. 2008. № 620. С. 250–253.
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. Київ : Академія, 2011. 304 с.
4. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика: спроба обґрунтування проблемного поля і дослідницької одиниці. *Мовознавство*. 2009. № 1. С. 29–37.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр Академія, 2004. 342 с.
6. Врабель Т.Т. Словотворча прагматика у сучасній англійській мові: монографія. Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, 2020. 236 с.
7. Гриценко-Веселовська О. В. Суфражизм як шлях забезпечення гендерної рівності у сфері виборчих прав жінок. *Актуальні проблеми політики*. 2014. № 51. С. 477–484.
8. Гундаренко О. В. Церемоніальна промова як тип публічної комунікації. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2006. № 67. С. 341–347.
9. Заболотська О. Типологія комунікативних інтенцій. *Науковий вісник ХДУ. Серія Лінгвістика*. 2015. № 22. С. 172–179.
10. Залєток Н.В. Створення та діяльність жіночого соціально-політичного союзу у Великій Британії на початку ХХ ст. *Вчені записки Таврійського*

- національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2017. № 2. С. 46-51.
11. Залєток Н. В. Еволюція ролі британських жінок на ринку праці (друга половина XIX – початок XX ст.). *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2014. № 22. С. 276–289.
 12. Залєток Н. В. Жінки вікторіанської епохи у шлюбно-сімейних відносинах. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 4. С. 84–89.
 13. Зюмрютдал І. С. Теорії мовленнєвих актів у XXI столітті. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2023. Т. 2, № 5. С. 10–14. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20230205.02> (дата звернення: 18.08.2025).
 14. Коваль О., Коваль Г. Становлення та розвиток руху суфражисток. Миколаїв, 2020. 132 с.
 15. Криштопа А. Поняття прагматики в сучасній лінгвістиці. *Актуальні питання психологічного та лінгвістичного забезпечення і соціально-гуманітарні аспекти службово-бойової діяльності фахівців сектору безпеки і оборони України* : Зб. тез доп., м. Харків, 31 берез. 2021 р. 2021. С. 23–25.
 16. Міщенко А. Л. Теорія мовленнєвих актів та інструктивні тексти. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. 2012. № 23. С. 92–95.
 17. СЕРЕЖЕНКО Ю. Боротьба жінок Великої Британії за соціально-політичне рівноправ'я в останній третині XIX століття. *Актуальні проблеми всесвітньої історії* : Матеріали Всеукр. наук. онлайн конф. здобувачів вищ. освіти та молодих вчен., м. Житомир, 5 жовт. 2023 р. 2023. С. 57–59.
 18. Солошенко-Задніпровська Н. К. Англомовна аргументована публічна промова як засіб впливу на аудиторію (на основі матеріалів конференції TED). Аргументи сучасної філології: «нестача» і «бажання» у тексті : матеріали Міжнар. наук. конф, м. Харків, 2–3 квіт. 2021 р. С. 235–239.

- 19.Шабат-Савка С. Т. Вербалізація категорії комунікативної інтенції: когнітивні, граматичні та дискурсивні вияви : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2014. 438 с.
- 20.Шабат-Савка С. Т. Комунікативна інтенція і теорія мовленнєвих актів : лінгвістично-філософський контекст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2011. № 28. С. 494–498.
- 21.Шабат-Савка С.Т. Комунікативна інтенція як міжрівнева лінгвістична категорія. Мовознавчий вісник. 2015. № 20. С. 114–120.
- 22.Шабат-Савка С. Т. Дискурс як релевантний спосіб втілення комунікативних інтенцій. К.: Київський університет, 2011. Вип. 5. С. 451–457.
- 23.Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : Букрек, 2014. 412 с.
- 24.Шабат-Савка С. Комунікативна інтенція в соціолінгвістичному аспекті. *Мова і суспільство*. 2013. № 4. С. 43–51.
- 25.Шепетяк О.М. Теорія мовленнєвих актів. *Вісник факультету романо-германської філології*. 2008. С. 93-105.
- 26.A Brief History of Public Speaking. The Speaker Skills Institute. URL: <https://speakerskills.com/a-brief-history-of-public-speaking/> (date of access: 26.04.2025).
- 27.A brief history of public speaking. *Boise State Pressbooks*. URL: <https://boisestate.pressbooks.pub/soc122/chapter/10-1-a-brief-history-of-public-speaking/> (date of access: 18.08.2025).
- 28.Annie Kenney · Suffragette Stories. URL: <https://suffragettestories.omeka.net/bio-annie-kenney> (date of access: 18.08.2025).
- 29.BBC News. Annie Kenney: Statue to mark 'overlooked' suffragette. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation*,

- Climate, Culture, Travel, Video & Audio.*
URL: <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-45918651> (date of access: 18.08.2025).
- 30.Christabel Pankhurst. *Christabel Pankhurst Institute.*
URL: <https://www.pankhurst.manchester.ac.uk/about/christabel-pankhurst/> (date of access: 18.08.2025).
- 31.Common Ground in Pragmatics (Stanford Encyclopedia of Philosophy). *Stanford Encyclopedia of Philosophy.*
URL: <https://plato.stanford.edu/entries/common-ground-pragmatics/> (date of access: 19.08.2025).
- 32.Emmeline Pankhurst - BBC Bitesize. BBC Bitesize. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zh7kdxs> (date of access: 27.08.2025).
- 33.Emmeline Pankhurst. Archives of Women's Political Communication. URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/directory/emmeline-pankhurst/>(date of access: 26.04.2025).
- 34.End 19th and early 20th century . Striking Women. *Striking Women.*
URL: <https://www.striking-women.org/module/women-and-work/19th-and-early-20th-century> (date of access: 09.10.2024).
- 35.Kelly G. Revolutionary feminism: The mind and career of Mary Wollstonecraft. New York : St. Martin's Press, 1992. 249 p.
- 36.Kenney A. Our Spirits are Eternal : [промова]. London Pavilion, London UK, 1913. 14 липня. URL: <https://speakingwhilefemale.co/womans-vote-kenney1/> (date of access: 29.07.2025).
- 37.Libretexts. A Brief History of Public Speaking. Social Sci LibreTexts. URL: https://socialsci.libretexts.org/Courses/Southwest_Tennessee_Community_College/Competent_Communication__2e/10:_Public_Speaking/10.01:_A_Brief_History_of_Public_Speaking (date of access: 26.07.2025).
- 38.Lucas S.E. The art of public speaking. 4th ed. New York : McGraw-Hill, 1992. 414 p.

39. Lydia Becker. Darwin Correspondence Project. URL: <https://www.darwinproject.ac.uk/lydia-becker> (date of access: 28.07.2025).
40. Main types of speeches in public speaking you should master. Present: The Enterprise Business Communication Platform. URL: <https://www.prezent.ai/zenpedia/types-of-speech> (date of access: 26.07.2025).
41. Main Types of Speeches. Indeed. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/types-of-speeches> (date of access: 19.08.2025).
42. Mary Wollstonecraft. *Humanists* UK. URL: <https://humanists.uk/humanism/the-humanist-tradition/enlightenment/mary-wollstonecraft/> (date of access: 18.08.2025).
43. National Union of Women's Suffrage Societies (NUWSS) (1807-1928) Towards Emancipation. URL: <https://hist259.web.unc.edu/nationalunionofwomenssuffragesocieties/> (date of access: 26.07.2025).
44. Osborn M., Osborn S. Public speaking. 3rd ed. Memphis : Memphis State University, 1994. 445 p.
45. Pankhurst C. Suffrage for Women : [промова]. London, 1908. URL: <https://speakingwhilefemale.co/womans-vote-pankhurst1/> (дата звернення: 29.07.2025).
46. Pankhurst C. The Political Outlook : [промова]. London : The Queen's Hall, 22 December 1908. URL: <https://speakingwhilefemale.co/womans-vote-pankhurst13> (дата звернення: 29.07.2025).
47. Pankhurst E. Freedom or Death : [промова]. Hartford, Connecticut, USA, 1913. 13 листопада. URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/freedom-or-death-part-1-nov-13-1913/> (дата звернення: 29.07.2025).
48. Pankhurst E. Kill Me, Or Give Me My Freedom! : [промова]. London Pavilion, London UK, 1913. 14 липня. URL: <https://speakingwhilefemale.co/womans-vote-pankhurst8/> (дата звернення: 29.07.2025).

49. Pankhurst E. The Laws That Men Have Made : [промова]. London : The Portman Rooms, 24 March 1908. URL: <https://speakingwhilefemale.co/womans-vote-pankhurst4/> (дата звернення: 29.07.2025).
50. Pankhurst sisters: the bitter divisions behind their fight for women's votes. *The Conversation*. URL: <https://theconversation.com/pankhurst-sisters-the-bitter-divisions-behind-their-fight-for-womens-votes-91086> (date of access: 18.08.2025).
51. Pragmatics (Stanford Encyclopedia of Philosophy). *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/pragmatics/> (date of access: 19.08.2025).
52. Pragmatics in Linguistics. MasterClass. URL: <https://www.masterclass.com/articles/pragmatics-in-linguistics-guide> (date of access: 19.08.2025).
53. Recanati F. On Defining Communicative Intentions. *Mind & Language*. 1986. Vol. 1, no. 3. P. 213–241. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1468-0017.1986.tb00102.x> (date of access: 19.08.2025).
54. Remembering the Suffragettes: Annie Kenney (1879-1953) - LSE History. *LSE History - Telling LSE's story*. URL: <https://blogs.lse.ac.uk/lsehistory/2022/03/30/remembering-the-suffragettes-annie-kenney-1879-1953/> (date of access: 18.08.2025).
55. Sarwar Hussain S., Khan A. Testing EFL Communication: Speech Act Theory and the Communicative Approach. *Arab World English Journal*. 2024. Vol. 15, no. 1. P. 384–400. URL: <https://doi.org/10.24093/awej/vol15no1.24> (date of access: 19.08.2025).
56. Shabat-Savka S. T. Communicative intention as a linguistic phenomenon: categorical status and verbalization. *International Humanitarian University Herald. Philology*. 2019. Vol. 40, no. 1. P. 127–129. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.30> (date of access: 19.08.2025).

57. Smith K. M. Women's Social and Political Union (WSPU). Britannica. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/Womens-Social-and-Political-Union> (date of access: 24.07.2025).
58. Speech Act Theory (J.L. Austin, John Searle). *Eustochos*. URL: <https://eustochos.com/speech-act-theory-j-l-austin-john-searle/> (date of access: 19.08.2025).
59. Speech Act Theory: Definition and Examples. *ThoughtCo*. URL: <https://www.thoughtco.com/speech-act-theory-1691986> (date of access: 19.08.2025).
60. Speech Acts (Stanford Encyclopedia of Philosophy). *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/speech-acts/> (date of access: 19.08.2025).
61. Speech acts, intentions and conversational implicature. *Substrata*. URL: <https://www.substrata.me/blog/2020/03/speech-acts-intentions-and-conversational-implicature/> (date of access: 18.08.2025).
62. Speeches: Definition & Types. StudySmarter UK. URL: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english-literature/essayists/speeches/> (date of access: 26.07.2025).
63. Syntax, Semantics and Pragmatics. URL: https://semantics.uchicago.edu/kennedy/classes/f09/semprag1/sadock.pdf?utm_source=chatgpt.com (date of access: 19.08.2025).
64. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Dame Christabel Harriette Pankhurst. Women's Rights, Suffrage Movement & Activism. Britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Christabel-Pankhurst> (date of access: 18.08.2025).
65. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Dame Millicent Garrett Fawcett. Women's Rights, Political Activism & Education. Britannica. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/biography/Millicent-Fawcett> (date of access: 28.07.2025).

66. The Hidden Side of Language: An Introduction to Pragmatics. Medium. URL: <https://medium.com/@adecressac/blog-7-the-hidden-side-of-language-an-introduction-to-pragmatics-668173af89a7> (date of access: 19.08.2025).
67. The Power of Speech Acts: A Linguistic Perspective. *Number Analytics - AI Statistical Software*. URL: https://www.numberanalytics.com/blog/the-power-of-speech-acts?utm_source (date of access: 19.08.2025).
68. Tuman J. S. The St. Martin's guide to public speaking. Boston : Bedford/St. Martin's, 2002. 546 p.
https://www.cusu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2006_vipusk_67_zamovlennya_4494.pdf#page=341
69. What Are the Different Types of Public Speaking? Knowadays. URL: <https://knowadays.com/blog/what-are-the-different-types-of-public-speaking/> (date of access: 19.08.2025).
70. Women and Work in the 19th Century – Cobalt Fairy. Cobalt Fairy. URL: <https://cobaltfairy.com/blog-post/women-work-19th-century/> (date of access: 24.08.2025).